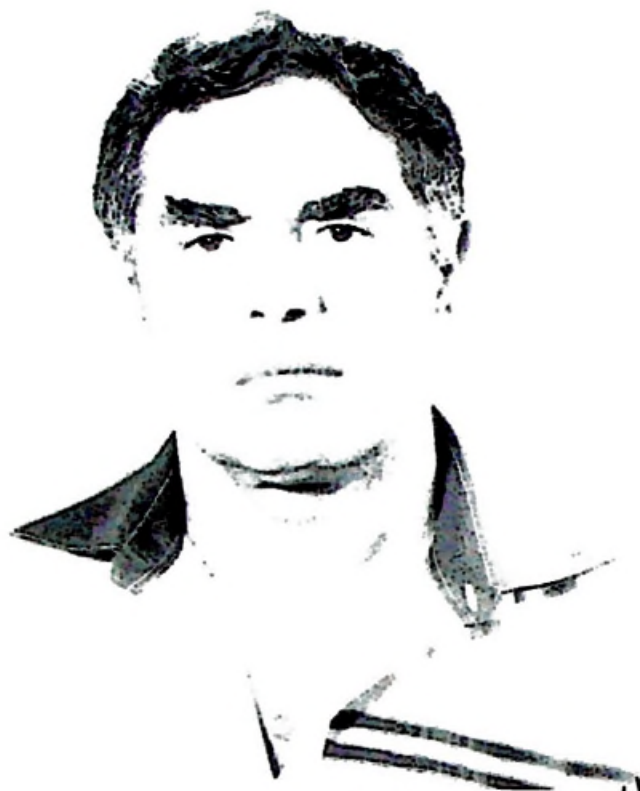

Refat Çaylaq

SEDA

Milliy hareket
veteranlarına başgösterim

Ömer

Refat Çaylaq

S E D A

Şiirler

Aqmescit "Ocaq"
2000

**ББК 43.6.1. Кры
Ч15**

Çaylaq R.

Seda. Şiirler.– Aqmescit: "Ocaq" neşriyatı, 2000.– 200 b., res.

Чайлак Р.

Ч15 Крпк. Стихи.– Симферополь: "Оджакъ", 2000.– 200 с., ил.

ISBN 966-572-052-X

© "Ocaq" neşriyatı, 2000 s.
Refat Çaylaq, 2000 s.

Hürmetli oquyıcılar!

Eliñizdeki kitap acayip ve fikirler ile tolu şiirler cıyıntığıdır. Olar şairniñ temiz ve cesür yüreginden çıqqan fikirleri. Olarnıñ, aman-aman, hepsi, Sudaq-Suvdağ şivesinde yazılıp, özlerine ait yañğıravuq maqamlar ve teren duyğular ile aşlanğanlar.

Bazı şiirlerde qafiye ve quruluş şartlarına tamamilе riayet etilmegen. Şiir ustalağıniñ yüksek seviyesine malik olmasalar da, olar yeñgil oqula ve manaları aydın añaşıla, oñuñ içün şairniñ tilini bozmağa ve onı çeşit tüzetüvlerge oğratmağa hacet yoq dep kelişildi.

Şiirlerde bazı bir oşatmalar olsa da, şairniñ öz tili, öz yolu ve uslubi bar. Şair bu yolda hareket eterken, yañı ve yüksek seviyeli eserlernin sahibi olur dep tüşünile.

Aq yol, Refat-bey!

Seytümer Emin

AŞIQAMIZ

Qırımoğlu Mustafağa bağışlayım

Meni Qırım olğanımçün qıynadılar.
Vatanımdan aydadılar uzaq ilge.
Ne mektepke, ne de yolğa qoymadılar,
Her kün sayın çağırdılar KGB-ge.

– Yer yüzünde saña Qırım yoq! – dediler.
Yaşlığımda zindanlarğa qapaldım men.
Haqsız yerde azmı Qırım öldürdiler.
Yaş başımnən çoq dertlerge qapaldım men.

Yarım asır çekişsek de, ğurbetlikte,
Bugün, şükür, Ana yurtqa ayaq bastıq.
Ev quramız çadırlarda yaşap kene.
Qıdırmaymız yımşaq töşek, yımşaq yastıq...

Aşıqamız tez ev qurıp, tınç yaşavğa,
Bala-çağa, ana-baba horlansa da.
Endi asıl işanmaymız padişğa,
Cesaret bar her bir qaytqan qorantada.

1990

SAĞ OL, HALQIM!

**Sağ ol, halqım, birligiñni sen bir daha kösterdiñ.
Ezilseñ de, taptalsañ da yavurğa baş eğmediñ.
Sen milletsin, küç-quvetsin, üfürseñ dağ yıqacañ.
İsrarlıqle talap etseñ, öz haqqıñnı bulacañ.**

**Ruhtan tüşme, sığın, inan, ıntıl, parlaq küneşke,
Kelmegenler qayıp kelsin, qoşulsınlar küreşke.
Seniñ küç-quvetiñ soñsız, yeter yavnı yeñmege,
Ana topraq, öz Yurtıñda sahip olup yürmege.**

**«Ruhtan tüşme!» – bağıram men, eşitmegen eşitsin,
Bitmez işni çetke taşlap, küreşlerge yetişsin,
Yoq, sizlerni cenkke degil, halq işine çağıram,
Şunuñ içün mitinglerde şay qıçıram, bağıram.**

1998

SEN YANMASAÑ

**Men yanmasam, sen yanmasañ, o yanmasa,
Vatanım dep, milletim dep, kim çapacaq?
Halq birleşip, baht yolunu aramasa,
Çetten kelip kimler bizni qayğıracaq?**

**Men çapmasam, sen çapmasañ, o çapmasa,
Baht qapusu halqımızçün açılırmı?
Men yapmasam, sen yapmasañ, o yapmasa,
İstegimiz – Vatanımız alınırmı?**

**Men özümçün, sen özüñçün çapıp yürsek,
Halq qayğısın, halq ağrısın kimler çeker?
Vatanım dep, milletim dep, ah çekmesek,
Halq bu müşkül, zor yollarnı nasıl keçer?**

**Sen batqanda, men qolumnu uzatmasam,
Men yardımğa çağırğanda sen kelmeseñ,
Halq Vatan dep, bep birleşip tutaşmasaq,
Ana Vatan toprağında bizler kimmiz?**

**Halq közyaşın sen silmeseñ, men silmesem,
Halq külsün dep, küreşmesek, tırıışmasaq,
Halq ağrısın sen duymasañ, men sezmesem,
Demek bizde yoqtır menzil, yoqtır maqsad.**

-

**Qırımımız aydınlıqqa çıqsın desek,
Kökke baqıp oturmayıq, beklemeyik.
Qırımlılar baht tapıp össün desek,
Aytıp keldim, kene aytam – birleşeyik.**

**Men yanmasam, sen yanmasañ, biz yanmasaq,
Qırımım dep, milletim dep, kim yanacaq?
Baht qapusın özümüzge biz açmasaq,
Aytıp keldim, kene aytam – kim açacaq?**

**Aytıp keldim, kene aytam, hem aytacam,
Başqa çare, başqa yollar yoq biz için.
Milletim dep, çaptım, çapam, hem çapacam,
Can-qanımnı tökerim men halqım için.**

1994

KİMSİN SEN?

*Ecdatlar yurtuna kelip artma
qayıqlar haqqında*

Bitken evler körsem, yüregim quvana.
Qaqılğan qazıqlar ne vaqıt ev olur?
Ağır dep, işiñni taşlama yuvaña.
Acınsañ, ökünseñ, ümütiñ tez solur.

Özüme ebediy yer taptım bağırıda.
Nasıl zor olmasın, közüm ne körmesin
Dayanır, çıdarım ğamlı, zor ağrıña.
Tek ömür yıldızım köküñde sönmesin.

Ya saña ne oldu? Ayt maña, añlayım.
Ecdatlar yurtundan ketesiñ sen qayda?
Meramıñ başıma sığdırıp olmayım.
Sen kibi insandan halqıña ne fayda?

Yoqsa sen hasretlik çekmediñ ğurbette?
Yoqsa sen Vatan dep, yanmadıñ küreşte?
Sen özüñ yapqanıñ añlaysıñmı asıl?
Ayt maña, hayalıñ, fikiriñ ne asıl?

Ne aytna, ne deme hiç añlap olamam.
Añlap olamaz ne anam, ne babam.
Sen kibi adamnı añlayım men nasıl,
Bu dünya yüzüne ne doğdıñ sen asıl?

1996

BAQ

Söyleñiz, analar, söyleñiz, babalar,
Söyleñiz, isarlar, dalğalar, söyleñiz,
Ne oldı, ne qaldı qırq dörtte?
Yer ve kök iñlegen künlerde?
İñledi terenden bir ses:
– Titredi qayalar ve dağlar,
Ağladı sabiylar, analar...
Soñ qoptı felâket qırq dörtte,
Quvuldı vetandan her kes.
– Ötmek! – dep yollarğa töküldi balalar,
Sahipsiz qaldılar mañrağan hayvanlar,
Boş qaldı sahipsiz duraqlar,
Söndüler ocaqlar, küneş doğmadı, qonmadı,
Yıldızlar saqlandı qorqudan.
Şimdi baq: dersin, o zaman,
Qıyamet qopmağan halqımnıñ başına, toprağın-taşına.
Dersin, o deñiz yanmağan, kök qara olmağan.
Tek güller açqanlar, bülbüller ötkenler,
İnsanlar kelgenler, ketkenler...
Biñ türlü masallar söylerler.
Lâkin, baq, şimdi yalıda
Kimler şaqıldap küleler.
Közyaşlı topraqı basıp yüreler.
Halqımnı mashara eteler!
Namussız kahpeler.

EBEDİYEN ADINI

Bugün, kene, nesiliñni öldüreler, yaqalar!
Bugün, kene, öz Yurtunda serbest degil, Qırımlar!
Bugün, kene, sıqa, eze duşman bizni. Huquq yoq!
Bugün, kene, sevingenden ağlağanlar yüz qat çoq!

Bugün, kene, oquyalmay, cahil qala balalar!
Bugün, kene, aşalana, közyaş töke analar!
Gazı bitken, çıraq kibi, kün sayın hep sönemiz!
Bühtan yerde qabahatsız çekişemiz, ölemiz!

Taraqtaşnıñ adı «Daçnıy» – eşit bunı, Seydahmet!
Evler öksüz, ne selâmı bar, ne damında kiramet!
Bütün köyde bir çeşme yoq, quyu yoqtır, çoqraq yoq!
X Olğanı da, köçük-yıqıq, hiç biriniñ suvı yoq!

Köydeşleriñ ihtiyaclar bugün ezan sesine!
Bar dünyağa tarqadılar yer tapalmay özüne!
Qırım ağlay, halqıñ ağlay, qaldı yollar içinde!
Vagıt yoqtır, quvanç yoqtır, nur oynamay közünde!

Lâkin Seni unutmadı ne Qırım, ne Taraqtaş.
Suvdaq, Hasret, Yañı mahale, ne de mağrur Baqataş!
Lâkin bil sen, camileriñ, minareler qurulır!
X Taraqtaşnıñ çevre-çeti küneş, bağça, gül olur!

Yoq, Seni biz unutmadıq, unutmadı Taraqtaş!
Qalqıp tursañ, tanır seni, her bir soqaq, her bir taş.
Sen ölgen soñ, Seniñ adıñ yırğa döndi, Seydahmet!
Bar dünyağa nam berdiñ sen, – Seit oğlu Seydahmet!

Halqıñ bugün, Seni añıp, Taraqtaşta toplandı!
Duva oqıp, eykel qoydı, ebediylep adıñnı.
Torunıñ İlmi yarattı baş taşınıñ –
Kök yüzüne köterdi qart-yaşınıñ.

Sen ölmediñ, sen yaşaysıñ, halqıñ yaşay Qırında!
Yaşaycaqsıñ Sen ebediy halqnıñ soñsız yırında!

* * *

Men daha tınç ve serbest yaşamadım.
Yaşım ellini keçse de çoqtan,
Elli yıl haqsız çoq kötek aşadım.
Qara köklerde doğmadı Çolpan.

İsterim, doğmuş mekânım bağrında,
Sayılı künlerim tınç-aman keçsin.
İsterim, köyümniñ bağça-bağında,
Menim de şerefli emegim seçilsin.

MUSALAR YANMASA

Añlamağan kimseler hep daha barlar,
Ne içün Musa özünü attı ateşke.
Quvanğanda qayıp kelgen fikri tarlar
Bilmeyler kim köterdi halqı
Yeñişli küreşke.

Musalar yanmağan olsalar, yollar açılmaz.
Evler qurulmaz edi Ana topraqta.
Her vaqıt şay ola:
– Evni yapqan balta tışta qala.
– Buyurğan degil, cuvurğan ala.

Sizler unutmañız, Vatanğa qaytqanlar,
Bir kün ola haqiqat çıxar mıtlaq dünyağa.
✓ Asıl da, bizim qartlar evel-ezelden:
– Halqçün ağlağan, közsüz qalır, – degenler.

Vatançün küreşte yanğan bu yürekler,
Unutıldı bugün bilmem ne sebepten.
Unutulmasınlar, sizler quvanğanda!
Horlandı o yigitler zindanlarda
Olar ketirdi bu künlerni qavğada.

Körem, qaşıq uzatqanlar çox hazırğa.
Hem utanmaylar, bağırılar her yerde.
Dersini, olar da, yattılar meydanlarda.
Yara qaldı tenlerinde köteklerde,
Taşlar üstünde, o küreş künlərində.

Baq, şimdi, o vaxt kenarda turğanlar
Köküs kere, sanki halqçün küreştilər.
Her kesten evel Vatanda ev quralar,
Azırdan Vatanğa kelip yerleştilər.

Belkim, böyleləri hâlâ anlamaylar
Niçün Musa özünü attı ateşke.
Quvanğanda hiç Musalarını aňmaylar,
Helâk olğanlarını bu muqaddes küreşte.

BEKLEME

Halqım, bilem, sen yoruldıñ.
Belâ keldi başıña!
Uzaqlarda asret oldıñ,
Toprağına-taşıña.

Ne toqtadıñ, yarı yolda?
Bundan saña yoq fayda.
Ezilesiñ sağdan, soldan...
Qazanğanıñ ketti qayda?

Seniñ arzı, niyetleriñ
Bekley-bekley yoruldı.
Gül bağaçanıñ al gülleri
Sençün açmay solıdı!

Sen özüñ de, yoq olasıñ,
Din-imanıñ yoq ola!
Qaranı sen, aq sayasıñ!
Aslı saña ne ola!

Qana aytçı, tutqan yoluñ
Qayda alıp baracaq?
Azamatlı işkir qoluñ
Daha neler yapacaq?

Adaşqanıñ körmeysiñmi?
Din qayda da, sen qayda?
Turmuşuña hep könesiñ,
İstekleriñ ayt qayda?

Elli yıl, ne dep, küreştiñ?
Ne istediñ, ne aldıñ?
Azımı dünyada çekiştiñ?
Bugün endi ne taldıñ?

Kimge işanıp taşladıñ,
Yoqsa, küreş bittimi?
Yoqsa birev aqlap adıñ,
Közyaşıñnı sildimi?

Yoq, işanma, kimselerge!
Öz bahtıñnı özün tap!
Yaş tolsa da közleriñ,
Ne yapsañ da, özün yap!

· Yoq işanma, yoq bekleme!
Davran, giriş küreşke!
Küreşsiz olur belleme,
İntıl parlaq küneşke!

Tekrar, tekrar aytıp keldim,
Kene aytam: bekleme!
Un elegendi sizçün deldim,
Laf botqasın eleme!

Oldı, yetti, tañlar kibi
Uyanayıq, qalqayıq!
Alevlenip Musa kibi
Vatan içün yanayıq!

1996

PEK KEREKSİN, CETEMEN!

Bugün Vatan qadirine ne sen ettiñ, ne de men,
Bugün yoqtır aramızda halqqa kerek cetemen!
Yoqtır Musa, Çobanzade, yoq Çelebi Cihanlar,
Yoqtır Amza, yoqtır Bekir, yoqtır Akim Cebbarlar.
Şunuñ içün taptala, ezileler qırımlar!
Vaqıt kete, meselemiz qatıp qaldı çezilmey.
Halqıñı sıqqan zıncır, halqa hâlâ daha üzülmeý.
Halqımızda sabır, işanç artıq endi qalmadı,
Halq arz etken, çoqraq suvğa, hâlâ daha tolmadı!
Keregiday iş yürüşmeý, hiç teprenmeý yerinden,
Akisine, bir çoq işler, yapıla hep köndelen!
Bugün bizler küreşmesek, işler nasıl yapılсын?
Halq istegen aydın yollar, nasıl etip tapılсын?
Qayda bizim millet sevgen, vatan sevgen ağalar?
Körmeýlermi vatandaşlar çamurğa hep batarlar?
Körmeýlermi halqımıznıñ ana tili yoq ola?
Yaşayıñta öz yolundan çıqıp çetke burula!
Men demeyim, silah alıñ, qavğa, kötek açıñız,
Vatanımıznıñ her yerinde yangın, ateş saçıñız!
Böyle yollar halqımızğa men bilem baht ketirmez,
Vatanımıznıñ, milletimiznıñ yüz-betini küldürmez!
Men tek aytam davranayıq, bühden vaqıt coymayıq,
Ana yurtta biz de serbest, aman-esen, yaşayıq.
Qırımlarda, her kes kibi, bol-sal nefes alsınlar,
Ana Vatan toprağında qaviy temel salsınlar.
Küneş külsin, külsin Qırım, çiçeklensin azbarlar!
Öz Yurtunda bol yaşasın bahıt tapıp Qırımlar!

SÖYLE, MECLİS!

Söyle, Meclis, nə bekleymiz, ne isteyimiz yapmağa?
Ögrenemiz, boş-boşuna, laf etmege, çapmağa.
Yılda bir sınıf açılsa, belleyimiz yardıq bir baş.
Böyleliknen qırımlılar devlet qurar, tapar aş.

Ne bekleymiz, söyle Meclis, men isteyim bilmege,
İstemeyim öz Yurtumda başım egip yürmege.
Añlaycaq olsañ, aña sen, bitti beklev vaqtı.
Meclis olsañ öz işinde, öz sözüñde tur qattı.

Söyle, Meclis, biz ne vaqt qalqacaqmız ayaqqa?
Bizni ırğat etkenlerni tutacaqmız tayaqqa?
Sen, ne vaqt olacaqsıñ Vatanımñıñ sahibi?
Küreş etip yıqılsañ da, yoqtır oñnıñ ayıbı.

Lâkin küreş, qayda qaldı, sen qayerde yüresiñ?
Sen kimlernen quçaqlaşıp, kimni sarıp, öpesiñ?
Halqıñ ağlay, körmeysiñmi? Özüñni sen coyacañ!
Sen Vatansız, ana tilsiz ırğat olup qalacañ!

Halq boldurdı, sen ne vaqt halqqa yardım yapacañ?
Ne vaqt sen qırımlarçün baht qapusın açacañ?
Aq binanıñ çin saibi sen ne vaqt olacañ?
Soñ, ebediy, anda qalıp, öz halqıñnı qoruycañ?

1998.

LÂYIQ BİZGE BİR KÖTEK

Bugün men özümni pek yorğun duyam,
Havadanmı, qartlıqtanmı, bilmeyim.
Men endi urdum-duymazlarğa uyam.
Ne oldı, ne ola, nasıl bileyim?

Derdimni kimge söylesem, faydasız.
Añlağanı qaydan arap tapayım?
Vatandaşlar, millet öle, qaydasız?
Aytañ maña, daha neler yapayım?

Biz hepimiz boşuna laf etemiz.
Milliy küreş, unutila sürgünlik!
Çobanı yoq, qoylar kibi yüremiz
Yıqa bizni temeli yoq men menlik.

Bir birmizge çaltayaqlar çalamız,
Yeñmek içün quvet, aqıl yetişmey.
Aşay, içe, soyuna da yatamız.
Ana qayda bizim esas hatamız.

Bizni zaman nıqtadı bir köşege,
Şay olsa da, kukurekok, degen yoq.
Alıştıq biz emşi-demişe...
Hareket bar, neticeli küreş yoq.

Böyle ketse, say biz endi yoqmız.
Vatan, devlet, Ana tilin bilmegen
Mahlüqlarğa dönemiz biz çoqumız.
Sorasalar söylersiñmi, kimsiñ sen?

Asıl saña bu dünyada ne kerek?
Añlamasañ, lâyıq saña bir kötek.

NE BEKLEYSİÑ?

Qart Mancılınıñ töpesinde
billür çoqraq.
Çevre-çeti yeşil otlar,
taş ve topraq.
Mas-mavı, kök, mavı deñiz,
küle küneş.
Kimdir çetten hep bağıra:
— Küreş, küreş!
Küreş — ayat, küreş — işanç,
küreş — yeñiş.
Küreşsiz hiç yapılırmı
birde-bir iş?
Bilseñ, neçün toqtadıñ sen,
ne bekleysiñ?
Küreş yetmey...
Bu dünyadan ne isteysiñ?

KENE MESELENİ ÇEZMEDİ YAVURLAR...

**Kene meseleni çözmedi yavurlar!
Bizni degil, qaraladılar özlerini.
Daha çox eser böyle accı rüzgârlar,
Aslı da, iş tutmaq mümkünmi olarnen?**

**Olar belley yeñilmezler, yeñerler.
Rusiyeye qoşarlar kene Qırımını.
Halqımınñ başına pislikler tökerler.
Bir daha talamaq isterler Qırımını.**

**Şurada yavurlar avlaştı bir daha,
Kerekli qanunını, kereksiz ettiler.
Ne qadar sabır etermiz biz daha?
Bunu añlamaymı hıyanetler?!**

**Ne fesatlar çıxarmañız, ne demeñiz,
Bizni degil, haramlaysız özünüñizni.
Ne tarafqa burmañız dümeniñizni
Sizlerge biz hiç bir vaqıt baş egmemiz!**

**Allah küç-quvet bersin halqımızğa,
Biz sizlerni haqiqatnen yeñermiz!**

1996

YÜREGİM DAYANMAY...

Yolda bala ağlağanını körsem,
Yüregim dayanmay – ağıra, yana.
Aç-çıplaq, yaz-qışta, öksüzday yürse,
O qırq dört zehnimde canlana.

U

Men de, soqaqta, öksüzday dolandım.
Qar-ayaz künleri açımdayan ağladım.
Anasız-babasız, soy-sopsuz qaldım.
Soñu yoq çaresiz oylarğa daldım.

U

Kün boyu bir qapım ötmek tapmadım.
Kimse o söngen ocaqñı yaqmadı.
Men kene kimsege elem yapmadım.
O sene azmı közyaşım aqmadı.

Tek bugün, mına şay, aqlıma kelgende,
Titrerim, qaranlıq basar közlerni.
Şimdi ötmekni tilimlep keskende,
Çökerler yerge qaltırıp tizlerim.

Qavğa, kotek, doqsan beşte, keçip-ketti.
Kimse bilmey ne ketirdi doqsan altı.
Halqım saña umüt ile niet etti,
Belki bu yıl deñiştirir ketişatnı.

O bizlerni ağlatacaq, küldürecek,
İşanç yoqtır, men bilmeyim, sen bilmeysiñ.
Nerelerde ağlap, sızlap kezdirecek,
Nasıl qahar, qasevetler çektirecek.

Nasıl dere, töpelerde kezdirmesin,
Tek olmasın, accı ağlav, cenazeler.
Nasıl atqa mindirmesin, tüşürmesin,
Ruhtan tüşmey, işanç ile külsün közler.

Qaynap tursun ocaqlarda hep cezveler,
İmkân doğsun küneş kibi her kün sabah.
Dağlar kibi köterilsin yañı evler,
Ofısun Qırım, quvanç körsün ana, baba.

Olsun toylar, yañı doğğan mahallelerde,
Bala sesi yağırasın soqaqlarda.
Allah Taalâ bahıt bersin herkeslerge,
Aş-suy olsun, ötmek olsun sofralarda.

RUHTAN TÜŞME

**Ruhtan tüşken niyetine yetalmaz,
Ümüt söner, canı-teni hor olur!
Taqdir ezer, hal ahvalıñ soramaz,
Vucudıñdan bar quvetiñ yoq olur!**

**Ruhtan tüşseñ, say özüñni coydıñ sen,
Çıqalmazsıñ hiç bir işniñ soñuna!
Fikir, oysız, taqır, boş kimsiñ sen,
Baş belâsısıñ halqıña hem soyuña!**

**Ruhtan tüşseñ – şeytan seniñ yetekçiñ,
O ne dese razı olup yaparsıñ,
Şamek qadar qalmaz seniñ qıymetiñ,
Çıqalmaycaq çamurlarğa batarsıñ!**

**Ruhtan tüşme! Ruh sen içün bir bayraq!
Elden tüşse, taptalır, yoq olur!
Ruh sen içün billür suvlu can çoqraq,
O qurusa hal ahvalıñ ne olur?**

1998

İŞANAM MEN

Maña bugün daha zor, daha ağır,
Daha qıyın, daha küç, belim yağır!
Bilmem evimni nasıl bitirecem!
Bu yıl içine kene kiremeycem!

Boğazımdan qızğanıp şifer aldım,
Biraz tahta almağa çarem yoqtır.
Yardım istep boldurdım, artıq taldım,
Komitetten, meclisten fayda yoqtır.

Endi bilmem napmalı, ne işleycem,
Nasıl künüm keçirip yaşaycağım?
Ögde meni ne bekley, ne körecem?
Aslı bilmem, nasıl ev quracağım?

Halq horlana Qırımnda, közyaş töke,
Yarı millet ğurbette, qıynalalar,
Taş-qayalar içinde temel söke,
Gece-kündüz ter töke urunalar.

Şay olsa da, biñ şukür bugünime,
Eyi künler bekleyim, ümüt ile,
İşanam men halqıma, nesilime,
Ana Yurtta kün doğar, küle-küle.

İşanam men adalet tiklenecek,
Tüf-tüf, dep, boştan-quru oturmasaq.
Hor halqıma baht yolu tez keleşek,
Milliy küreş süratın toqtatmasaq.

RUMIN HALQINA

Onuñ canı ağırmaz hiç öz halqına,
Öz yapqanın özü buldı öz halqından.
Bugün serbest Rumın halqı bayram yapa,
Yañı hayat qurmaq için çare tapa.

Mezarlıqta sıqlet oldu mevtalardan,
Qartı-yaşı boldurdılar ağlavlardan.
Bugün serbest nefes ala bütün millet,
Quvanalar, sevineler – bu adalet.

Endi millet hiç yol bermez hainlikke,
Her bir yerden yoq etildi o köletke.
Doğdı küneş şavlesinde huquq oynay,
Bu – serbestlik, bu – adalet, herkes añlay.

Her bir şeyge sahip oldı millet özü,
Her bir yerde iş körmekte insan sözü.
Endi kimse qorqmay gece yuqlamağa,
Qorqunçlı tüşler körüp uyanmağa.

VATAN ÇAĞIRA

Ey, Qırımlar, qaydasınıız?!
Vatan sizni çağıra!
Yalta, Suvdaq, Cankoy, Aqyar...
Keliñiz! – dep bağıra.

Keliñiz, dey Bağçasaray,
Dey, keliñiz, Aqmescit.
Keliñiz dep, Qırım ağlay,
Qoz, Taraqtaş, Aqşeyih.

Viran olğan mezarlıqlar
Ağlay yıqıq camiler,
Baqılmağan bağça-bağlar,
Öksüz qalğan bülbüller.

Ağlay deñiz, ağlay dağlar,
Suvsuz quyu, çoqraqlar.
Ağlay çöller, ağlay Salgır,
Harap olğan duraqlar!

Yer, kök ağlay, iñley topraq,
Ağlay Qırım, Qırımlar!
Ayaq astı – Yeşil Bayraq,
Ağlay, ağlay ecdatlar!

**Acınıqlı bu ağlavnı
Kim toqtatır, ne vaqıt?
Meşaqqatlı bu yaşavnıñ
Soñu barmı, bir vaqıt?**

**Acınıqlı bu ağlavnı
Kim toqtatır, küldürir?
Ğurbetlikten Qırımlarnı
Vatanına köçürir?**

**Ey, ya Rabbim, Allah Taalâm,
Kerçeklet bu istekni,
Seni sevem, seni sayam
Eda eyle tilekni!**

**Ey, ya Rabbim, Allah Taalâm,
Toqtat Vatan ađlavın!
Seni sevem, seni sayam
Şevqat eyle sınaviñ!**

1994

BİZ NE VAQIT AÑLAYCAQMIZ?

Biz ne vaqıt añlaycaqmız, aytacaqmız
kestirip,
18 mayıs, sürgünlikni köz öğüne
ketirip?
Oldu qıynalğanımız, Qırım
Qırımlar temeli!
Kelmeşekler bunı añlap, körüp,
bilip yürmeli.
Biz ne vaqıt söylecekmiz soñki söznü
qattırıp,
Aç qaşqırlar sürüsini tahtımızdan
attırıp?
Bu işni biz soza bersek, küç olur soñ
çezmesi.
Qurumazmı halqımıznıñ quvet bergen
çeşmesi?
Azlaşmazmı Mustafalar, halq, Vatan dep
çapqanlar?
Ana Yurtum, milletim dep, Musa kibi,
yanğanlar?
Vaqıt keçe, aldanamız, ne yapayıq,
aytıñız?
Ne doğduq biz, ne yaşaymız, neçün yoqtır
haqqımız?

Basqıncılar aňlamadı, hem aňlamaz
bir vaqıt,
Lâkin bizler aňlaycaqmız, qalqacaqmız
ne vaqıt?
Sahip olup yürecekmiş Ana topraq
bağrında,
Qucaq kerip öpecekmiş onu bugün,
yarın da?
Men boldurdım, men qartaydım, yaş nesilni
çağırarım,
Eşitiñiz, aňlañız dep, biliñiz dep,
bağırarım.
Qırım – Qırım milletiniñ Ana Vatan,
toprağı,
Hepimizni birleştiren, quvet bergen
çoqrağı.
Billür çoqraq quruğan soñ, sen de halqım,
quruycañ!
Ana tilsiz, ürf-adetsiz, özün de yoq
olacañ!
Vaqıt keçe, aldanamız, aldanamız,
aldana,
Biz ne vaqıt, sahip olup, yürecekmiş
Vatanda?

1998

QUVANÇ YOQTUR

Balalıqta baht körmedim,
Quvanç yoqtur qartlıqta.
Zenginlikni men bilmedim,
Yaşadım tek qıtlıqta.

Sürgünlikte – yat yerlerde
Östüm ana-babasız,
Örselendim yat ellerde,
Azap çektim vatansız.

✕ Bugün kene ağır yollar,
Gam-qasevet içindem.
Hâlâ daha bağlı qollar,
Yürem yolnuñ çetinden.

Ne olacaq, ne qalacaq,
Kimse bilmey, men bilmem
Kelir künü – kün doğacaq,
Halqım ölmez, men bilem.

BELKİ ENDİ

**Darma-dağın olıp ketti SSSR,
Önu endi bir küç topla olamaz.
Belki endi taze, yımşaq yel eser,
Qırımlar da tap o qadar horlanmaz.**

**Belki endi yurtumuzdan quvmazlar,
Bizni insan kibi qabul eterler?
Propiskanı beş-on yılğa sozmazlar,
Az olsa da, belki hürmet eterler.**

**Belki endi yurt temelin qoymağa,
Yardım degil, tiyme, ayaq çalmazlar.
Yeşil Ada, öz köyüne barmağa
İmkân olur vataniñda qalmağa.**

**Belki endi kökümüzde, yurtumuzda
Bizler içün parlaq, aydın, küneş doğar,
Belki endi küz, qış, bahar, yazımızda
Bizler içün biz arz etken bahıt doğar.**

1993

İSTERİM...

Allah beterinden saqlasın,
Sabır bersin hor halqıma.
Öfkesinden duşman patlasın,
Tiyilmesin benim haqqıma.

Ey, Allahım, isterim, bizge de,
Herkesnen beraber huquq ber,
Quvansın Qırım da, öz ilinde.
Sürgünde çekişkeni yeter.

Çiçeklensin yañı azbarlar.
Mahsulatqa tolsun her bir ev.
Quvansınlar ana, babalar...
Bitsin artıq bizlerni izlev.

Mektepler, camiler qurulsın.
Qur'an oqulsın her bir evde.
Esaretten halqım qurtulsın.
Quvanç tolsun göñüllerde.

İsterim serbestlik. İnanam,
Yurtumda gürülder bayramlar.
Dersin, men yuqumdan uyanam –
✓ Yelpirer yem-yeşil bayraqlar...

KEREKSE...

**Men özümni halqımnıñ evlâdı bellerim.
Dağda yalıñız yaşığan qartal degilim.
Kerekse, tek ses ber, yardımğa kelirim.
Onuñ içün aldıñda, daima egilem.**

**Gecege çevrile aydın künlerim,
Bir yerde sen içün yaman söz aytsalar.
Şu an susalar bağçada bülbüllerim.
Men razım o yerde ateşke atsalar.**

**Pek ezdi meni, yıqtı ağır seneler.
Qırq bir, qırq dört, ümütimi kestiler,
Yürekke oqday saplandı accı sesler...
Dersiñ, tenimni qart develer ezdiler.**

**Coyacağımni, endı coydım, belledim.
İlham bergen çoqraq qurudı, belledim.
Lâkin, halqım maña ilham, inam berdi.
Maña, benim hor halımda, quçaq kerdi.**

HASRET

Hasret olup keldim saña,
«Hasret» qoydın adını.
Körmesem bir kün sağınam
Güzel Perçem dağını.

Hasret olup keldik saña,
Azmi sençün küreştik.
Hatırlasam, yürek yana,
Arzımızğa iriştik!

Soñ birleşip, quyu qazdıq,
Çadır qurup yaşadıq.
Kimse demey bugün yazıq,
Mında kelip qıynaldıq.

Bugün endi azbarlarda
Çiçek qoquy, gül aç.
Daha pek yaş bağçalarda
Quşlar öte tañlarda.

Yr
Qapusı yoq meskenlerde,
Toy-cıyınlar yağıray.
Boyalısız pencerede
Kün şavlesi yıldıray.

Soqaqlarda bala-çağa
Oynay, küle, şeñlene.
Qoy sürüsi Perçem dağın
Eteginde eglene.

Qayda baqma: dağlar, taşlar,
Bağ-bağçalar, mor deñiz.
Aşıqıñız, vatandaşlar,
Ana Yurtqa keliñiz.

Aşıqıñız, Qırım bekley,
Bekley sizni ecdatlar.
Yeşil Ada, topraq iñley,
Keliñiz dep, Qırımlar!

Yeşil Ada bekley sizni,
Tiz çökelep, yalvara.
Bir degil de hepiñizni,
Evlâdım dep çağıra.

AÑLAYIM MEN

Toqta, halqım, tüşün, baq ne yapasıñ,
W Yaqıp-yıqıp bizge baht ketirmez!
Añlayım men, sen ahtıman alasıñ.
Lâkin olar zorbalıqñı eksiltmez.

Añlayım men, sende başqa çare yoq.
Yapılmaycaq işni mecbur yapasıñ.
Soñun tüşün, bizler azmız, olar çoq,
Sen döğüle, hem qabahatlı qalasıñ!

Soñun tüşün, bizler azmız, olar çoq.
Ğalebeçün başqa yollar arayıq.
Añlayım men, erte-keç, biz yeñermiz,
O kün kelir, olar hep-bir yeñilir.

Tamğamızıñı Ana Yurtta tiklermiz!
Biz yaşarmız, duşmanlarımız geberir!
Añlayım men, sabır bitti, tükendi.
Şay olsa da, az-bir sabır eteyik.

**Bir qaç sene evelsi biz kim edik?
Bugünmizge, dostlar, şükür eteyik,
Bugünmizge, halqım, şükür eteyik,
Yarınmızni tüşünip iş yapayıq.**

**Ne bar, ne yoq, ögreneyik, bileyik,
Soñ duşmannıñ boğazını sıqayıq!
Ne bar, ne yoq, endi ölçep keseyik.
Vazietke köre çare arayıq.**

**Küreşmizni oylap devam etmesek,
Çoqqa çapıp, azdan quru qalmayıq!**

1995

BİLETURUP

**Beklemenıñ soñu ölüm ya da könmek,
Soñ noqtanı vaqıt qoya, kerek bilmek.
Bu şeylerni bugün bizler bileturup
Hatağa hata qoşamız baqıp turup.**

YA NE OLDI?

**Yaşlıgımda çekiştim men sürgünde,
Qartlıgımda Vatammda çekişem.
Milliy küreş dep çapqalap yürgende,
Bellemedim qalırım dep, men çette.**

**Bellemedim Vatanıma kelgen soñı,
Ev yapqan baltaday qalırım azbarda.
Satıcılar, sen kimsiñ, dep yürgen soñı,
Bilmem aslı aqıl barmı başımızda.**

**Men ölgen soñı, ne olur dep, tüşünem.
Halq ağrısın kimler alır üstüne?
Bunu bilmey aslı da hiç men ölmem,
Kir atsalar bile benim üstüme.**

**Siz ne deseñ-deñiz, men şay tüşünem,
Tuvğan halqım yaşay benim bağrımda.
Hiç kimsege öz halqımnnı sögdürmem,
Yaşayalmam o olmasa dünyada.**

**Men elli yıl, Vatanım dep, halqım dep,
Ağır küreş yollarında çalardım.
Qayda barsam, Vatanımnnı beriñüz dep,
Mitinglerde minberlerden bağırdım.**

Mına endi Vatanıma kelgen soñ,
Kene miyim patlay-çatlay halqım, dep. U.C.
Halq qayğısının kim çekecek menden soñ,
Bu iş bugün men içün eñ mürekkep.

Çünkü yarın sen çapmasañ, menden soñ,
O çapmasa, milliy küreş ne olur?
Ocaqlarınıñ ateşleri söngen soñ,
Onu kene tutuşturmaq küç olur.

Ya ne oldu, ne toqtadıq, ne tındıq?
Qaysı şeytan kelip kirdi arağa?
Ğalebege etmey aytıñ, ne sındıq?
Yoqsa, herkes satıldımı parağa?!

EY, VATANIM!

✓
Ey, Vatanım! Seniñ oğul ve qızlarıñ,
Qan-ter töküp bağırıda hep küreşe.
Gam-qayğıdan qan damarlar sızladılar,
Ev yapmağa almaq içün tek bir köşe...

Bir kün degil, bir ay degil, yarım asır
Hep çekişe qayda barsañ ğarip Qırım.
Yatsa, tursa – astı hasır, üstü hasır,
Ketken sayın baş belâsı, kene sırım...

Bugün tula, yarın ağaç o qıdıra,
Yoqtur onıñ ne qapısı, penceresi...
Dört bir yaqtan devlet talay, hep sıdıra.
Rahatlıq yoq ne künüzi, ne gecesi.

Hâlâ küreş toqtamadı, hem toqtamaz.
Biraz daha sabır kerek, birlik kerek.
Küreş yolu, yeñiş bitmez, hiç otaymaz.
Birliknen biz maqsadlarğa tez yeterik.

BARSIN BUGÜN

Mağraş, titreñ, kelmeşekler!

Qırım qayta yurtına!

Ağır yollar müşkülligin

Alıp yelke sırtına.

Halq pek bile ne allarğa

O Qırımda oğraycaq.

Kelir künü, dep, inşalla,

Çatırlarda yaşaycaq.

Barsın bugün o qıynalsın

Doğmuş Ana yurtunda.

Közyaş töküp ev qalasın

Suvdaq, Kezlev, Yaltada.

Barsın bugün omoncılar

Köpek kibi afursın.

Halq taqdirin bozucılar

Ökesinden çatlasın.

Kelir o kün, halq işana,

Hür adalet tiklenir!

Zorluqlarını aş, aş

Halq Qırımğa hep kelir.

Halq bar eken Qırım yaşar!

Çin haqiqat tiklenir!

ALLAHQA ÇOQ ŞÜKÜR!

Balalıq çağında Vatandan quvulıp,
Biñ asır qabahatsız ezilip, urulıp.
Zor-sıqı Qırımğa men kelip yetiştim!
Ne qadar qıynaldım, döğüldim, çekiştim!

Ne qadar haqsızlıq Yurtımda kördüm men!
Ana Yurt bağrında yandım men, küydüm men.
Sen kimsiñ, halıñ ne, degenler olmadı.
Allahqa biñ şükür, ümütüm solmadı.

Allahqa biñ şükür, Qırımnda yaşayım!
Çalışam, ıdrınam, tapqanım aşayım.
Temeli sarsılmaz, teprenmez ev quram.
Vatanım Qırımnda bar edim, hem turam!

Bu tilek yerine kelsin dep çaptım men,
Her atqan adımım halqım dep attım men,
Vatan dep çalardım, taş kibi qattım men,
Aytacaq sözümni qorqmayıp ayttım men.

Ebediy sarsılmaz, teprenmez ev quram,
Bu topraq bağrında men doğdım, hem doğam,
Keliñiz dep neslimni Vatanğa çağıram,
Hür halqım, özümni tek saña işanam!

1995

BUGÜN BİZGE NE KEREK?

Qat-qat artqan eziyetler halqımızı bıqtırdı.
Arzı-niyet, isteklerni urup yerge yıqtırdı.
Bizler ise, yañı yañı fırqalarnı tizemiz.
Halqımıznıñ birligini parça-kesek etemiz!

Ah, tılsımlı altın qalem, qaydan tapıp alayım?
O qalemnen qanun yazıp, men bir fırqa yapayım.
Ve o fırqa millet içün dağ avdarğan küç olsun.
Onuñ yüce omuzına qanat qaqıp, halq qonsun.

Hem o fırqa bir yaqadan baş çıxarıp davransın.
Milliy küreş unsurlardan, satqınlardan arınsın.
Bu işlerni bizler yapsaq, yeñişke yol açılır.
Arzı-istek, niyetimiz al gül olıp saçılır.

Küneş doğar, şavle saçıp her pencere, qapudan.
Qavğalaşmaz fesat tapıp, bir quda bir qudadan.
Fırqalar hep toplanırlar, kelişip bir binağa.
Halqımıznıñ namı keter, köterilip dünyağa.

Ğalebeniñ özü kelir, dava, qavğa, köteksiz.
Ne yerde ne yapılmasın, her bir yerde qalır iz.
Mına bugün neden başlap, neden kerek bitirmek.
Ana saña hem köbete, hem yantıq, hem çiberek.

1998

QART OLSAM DA...

Qart olsam da, küçüm yeter
Köyçigimde ev qurmağa.
Ev qurmağa Qırım keter
Köpçek taştan ta Kumağa.

Menim daha küçüm yeter,
Küçlü tizler hem bilekler.
Kerek degil başqa bir yer,
Öz köyçüğim meni bekler.

Menim daha küçüm yeter
Asramağa bağça-bağlar.
Yeşillenir toğay, çöller,
Gürlep öser çamlı dağlar.

Menim daha küçüm yeter
Yaşqa-qartqa añlatmağa:
Bu ağırlıq biter-keter
Her kes qalqsa haq almağa.

Menim daha küçüm yeter
Qazma-kürek kötermege.
Menim daha küçüm yeter
Az bir fayda ketirmege.

Qart olsam da küçüm yeter,
Köyçigimde ev qurmağa.
Hasretligim keçer-keter,
Endi keldim men Qırımğa.

KÖYGE KELDİM

Köyge keldim. Evimizniñ
Negizini tapalmadım.
Hiç bir şeyniñ yoqtur izi,
Ağır-ağır nefes aldım.

Ue

Dersniñ, men turğan bu yerde,
Ne köy, ne de ev olmağan.
Ne çeşme, ne cami,
Ne de mezar taşları qalmağan.

Maña mında, kimsiñ degen,
Selâm bergen adam barmı?
Köyümni harabege çevirgen.
Yatlar halımdan añlarmı?

Böyle halnı kim unutır,
Asır-devirler keçse de?
Közyaşımın kim qurutır,
Köyge qayıp men kelsem de?

HAQQIMI ARAP

Men isterim meni sevsinler,
Acısımlar adiy bir şeysiz.
Urmasınlar hem sögmesinler,
Qaldım men bir özüm dost-eşsiz.

Halım müşkül olsa da, kene,
Men degil, siz baş egip keliñiz.
O baht sandığı kökten ener,
O benim, bekâr sevinmeñiz.

Menim de baht yıldızım yanar,
Yaz küneşi kibi qızdırır.
Kimseni ayırmay sarar,
Herkes haq-huquqın bulur, qızar.

Meni boş laflar bezdirdi,
Yetti, qırq beş yıl aldandım.
Ayt bürokrat kimgə ne berdiñ?
Sen bu işke alıştıñ, qandıñ.

Men bugün özümni qıynatmam,
Halqımı, Vatanım taptatmam.
Seniñ zəher yırıñ yırlamam,
Eminim haqqımı taparım.

QURULTAYDA

**Qurultayda tek men degil, sözge çıqqan çoq oldı.
Masa, papka, ceplerimiz, her yer kâğıtqa toldı.
Ne yapqanın on altılar añladımı, bilmeyim.
Qurultaydan soñ özümə hâlâ daha kelmeyim.**

**Kerek edimi tap o qadar şamata çıxarmaq?
Birbirimizni tap o qadar çamur-layğa bulğamaq?
Bugün endi birbirimizge küsüp-susup yüremiz.
Körüşkənde körmez olup, ne de selâm beremiz.**

**Böyle ketse, tezden bizler, birbirimizni tanımaq.
Halqqa kerek eyi işni aslı da hiç yapalmaq.
Soñra bunu añlasaq da, keç olmazmı, aytıñız?
On altılar, yalvarayım, qıyış yoldan qayıñız!**

**Keliñ kene bir yaqadan baş çıxarıp, işleyik,
Aqıl zarur, her davanı öz aramız çezeyik!
Eşitkenler, demesinler, bu davada «bir qıl» bar.
Hepimizge kerek bugün sadaqat hem itibar.**

**Merhametlik kerek bugün, kerek alicenaplıq.
Özara muhabbetlik, sevgi, sayğı yarıqlıq.**

1998

BAŞIN EGME

Ey, milletim! Ey, Vatanım! Ey, halqım!
Bugün kene qıynalasın Yurtuñda!
Men, demege bugün kene yoq haqqın,
Bar olsa da bu künlerni unutma.

Ey, milletim! Ey, Vatanım! Ey, halqım!
Bu künlerge dayan, çıda, şükür et.
Küneş doğdı, imdat kele, o yaqın,
Biraz daha pek yalvaram, sabır et.

Biraz daha pek yalvaram, sabır et,
Ezilseñ de, taptalsañ da, yansañ da!
Yatıp, qalqıp öz haqqını talap et,
Bu küreşte yañğız özüñ qalsañ da.

Vatan içün küreşini devam et,
Milletim dep at özüñni ateşke!
Ne yapsañ da, ne etseñ de, halq dep et,
Tek bu yolnen yetersin sen niyetke.

Küreş yolu saña yeñiş ketirir,
Başın egme nasıl ağır olmasın.
O kün kelir Qırımlarnı küldürir,
Tek qalbiñde açqan güller solmasın!

HAYIRLAYMIZ, MUSTAFA!

*Mustafa Cemil Qırımoğluna
Nansen mukâfâtı berilüvi mumasebetinen.*

**Hayırlı olsun yüksek namlar, Mustafa!
Halqımıznıñ milliy küreş qıymeti.
Halq ğururı sen tanıldıñ, Mustafa!
Sennen birge bütün qırım milleti!**

**Añlamağan añlamalı – niçün sen,
Sen, tanıldıñ milliy küreş bayrağı!
İftiranı avdarıp halq küçünen
Bar dünyaga köterdiñ Yurt bayrağın!**

**Kim ne dese-desin endi, farqı yoq.
Milliy küreş doğru yolnen adımlay.
Elbet, daha, yapılacaq işler çoq,
Lâkin daha, kerek yollar tapılmay.**

1998

NASIHAAT

Qartlardan yaşlarğa nasihat:
Qırımdır yekâne Vatanıñ,
Ağırılıq ezse de biñ bir qat,
Azatlıq küneşi – Vatanıñ.

Qartlardan yaşlarğa nasihat:
Çıqmañız adalet yolundan,
Qırımda doğacaq hür hayat
Tek seniñ, tek seniñ qoluñda.

Qartlardan yaşlarğa nasihat:
Vatançün küreşten boldurmañ,
Ağırılıq ezse de yüz bir qat,
Hür hayat kelir dep oturmañ.

Ey, yaşlar, oturmañ, beklemeñ,
Kün sayın adımlañ ileri,
Küreşiñ, oquñız, zor demeñ
Adımlañ ileri, ileri.

Yoluñız nasıl zor olmasın,
Tek bu yol yeñişke ketirir,
Bu yolnu terk etken hiç oñmaz,
Öylesi halqına ne berir?

**Qartlardan yaşlara nasihat:
Ecdatlar yurtunu ağlatmañ,
Onuñsız kerekmi bu hayat,
Vatansız külermi bizge tañ.**

**Ecdatsız yaşarmı bu ada!
Tüşün, baq, nesilsiz sen kimsiñ?
Baş egmeñ bugün zor olsa da,
Çin hayat, yeñişke ketesiñ.**

**Baş egmeñ bugün zor olsa,
Kelecek nesilçün küreşiñiz.
Bağırñız keder, ğam tolsa da,
İnşallah, niyetke yetersiz.**

**Bugün sen birliksiz iş tutsañ,
Yeñişke yetmesi zor olur.
Vatannı, halqıñnı unutsañ,
Vatan da, halqıñ da yoq olur!**

1994

ANA YURTQA KÖÇÜP KELDİM

**Ana Yurtqa köçüp keldim,
Çadır qurup yaşayım.
Çoq şey taşlap kelgenime,
Aslı da hiç yanmayım.**

**Ebet qolay degil mında,
Bu zamanda ev qurmaq.
Tuvğan Vatan toprağında,
Şay qıynalıp yaşamaq.**

**Qıyın, qolay, napacaqsıñı
Qırım benim temelim.
Qaviy bir ev quracağım,
Bükülmesin tek belim.**

**Köyçügime kelmek içün,
Qırq yedi yıl küreştim.
Muqaddestir o men içün,
Niyetime iriştim.**

**Endi maña Ana Vatan,
İrademe küç qoşar.
Tuvğan Yurtım, maña inan,
Seniñ namıñ hep aşar.**

Hayalımda yaşap keldiñ,
Tuvğan ana Vatanım.
Ruhtan tüşme, küreş dediñ,
Qırılsa da qanatıñ.

Aslı da hiç ökünmeyim,
Çoq zorluqlar çeksem de.
Başqa tuvğan il bilmeyim,
Razım bugün ölsem de.

* * *

*« Men halqımnıñ...yüreginden...
doğmuş kibim»*

Umer İpçiden

« Men halqımnıñ... yüreginden... doğmuş kibim»
Sensiñ menim çevre, çetim, üstüm, túbüm.
Temelimsiñ, divar, qapu, pencereñim
Orman, dağı, çöl, deñiziñ, hem dèreñim.

Ğam, qayğıñım, fikir, oyuñ, hayalıñım.
Efsaneñim, masallarıñ, çıñ, yırıñım.
Bağça-bağıñ, topraq, taşıñ, hem bülbüliñ.
Lâle, narguz, susam, yuvşan, hor gülüñim.

Qañıñ, cañıñ, köz, qulağıñ, yüz-betiñim.
Ötmek, tuzuñ, sofrası, suvuñ, hem setiñim.
Bağırıñdan ösüp çıqqan çiçeğiñim
Milletimniñ parçalanmaz keseğiñim...

BU TOPRAQTA

**Yeşil Ada, güzel Qırım!
Menim Ana Vatanım!
Sende doğdı tilim, yırım,
Qaviyleşti qanatım.**

**Bu topraqta tamır attı
Hayal, oyum, taqdirim.
Din-imanım sende qattı,
Sensiñ ölüm ve tirim.**

**Bu topraqta ilk köz açıp,
Dedim, Ana ve Baba.
Bağ-bağçalar, güller saçıp,
Hasret oldım soñ saña.**

**Bu topraqqa siñdi qanım,
İz, közyaşım, yırlarım.
Sençün yaşap, sençün canım
Bermege men hazırım.**

**Bağrımnda ne bar, ne yoq —
Hepsini sen berdiñ.
Sen olğanda göñlüm toq,
Sağlam, küçlü bedenim.**

Sen olğanda, men de barım,
Vatanım bar, halqım bar.
Temiz, tatlı bay tilim bar.
Bar Hasretim, Suvdağım!

Çoqraqlarım, dağlarım bar,
Aq dalğalı deñizim.
Candan sevgen Toqluğım bar,
Siz – menimsiz, men – siziñ.

UYANMASAQ

Ey, sabırlı, emeksever,
Vatanı hor, Qırımlar!
Uyanmasaq bugün eger,
Belimizni qırarlar!

Til, vatansız qalacaqmız,
Uyanmasaq, qalqmasaq!
Özümüzni coyacaqmız,
Meydanlarğa çıqmasaq!

1999

VAQIT

Çalışqır vaqıtqa toqta dep qıçıram,
O meni diñlemey, hep aldqa yönele.
Yoq, yoq, siz belleməñ, sönmedi çıraqım
Pek ağır küreşte duşmanğa yeñilmem.

Hâlâ daha köklerge izllerim uzana,
Hâlâ daha taş sıqsam çıqaram suvun.
Erte keç men hep bir qaytırım vatana,
Qaytadan içərim çoqraqlar suvun.

.....
Qadım emen dallarını ne sallaysıñ,
Men de yanam yaznıñ kelip keçkenine.
Boş-boşuna yaş baladay ne ağlaysıñ,
Qart tabiat açmaz sırın hiç kimsege.

.....
Soñu yoq yollarını peşinden ketem men,
Qayerge ketkenim bir özüm bilem.
Göñlümde nasıl bir qorqu sezem men,
Yaşayım, sevinem, qıynalam, küyem.

1987

TUVĞAN HALQIM

Tuvğan halqım, maña senden yaqın yoq.
Saña qurban olsun benim can-tenim.
Sensiz maña, mensiz saña yaşav yoq.
Sen olmasañ, bu dünyada men kimim?

Seniñ qayğı-elemiñden ağlarım.
Men, bugün de, işkenceler içindem.
Seniñ ağır-hor alıñnı añlarım.
Ne olsa da, men seni hiç red etmem.

Men pek bilem, biz ekimiz bir olsaq,
Bu dünyada bizni kimse yeñalmaz.
Ketken sayın ana yurtta çoqlaşsaq,
Bizni kimsi ğayıp etip olamaz.

Fedakârlıq, muhabbetlik yolunen,
Aqsızlıqnı, ahır-soñu yıqarmız.
Şeher-köyde işkir Qırım qolunen,
Yañı hayat, yañı ömür qurarmız.

ANA TOPRAQ

Allah Taalâ her milletke, her halqqa,
Yer yüzindən bir köşeçik ayırğan.
Bu topraqı taşlap ketken bir yaqqa,
Tıñ yaşayış, baht-seadet tapmağan.

Ana topraq, ana yurtuñ, vataniñ,
Erte, keçmi oña qayıp kelirsiñ.
Ğurbetlikte, ana, baba, atañnıñ,
Toprağınñ qıymetini billirsiñ.

Ğurbetlikte cebiñ para tolsa da,
Sen kene de kelmeşeksiñ orada.
Qartal olup, uçan quşnu tutsañ da,
Kene, dostum, hürmetsiz bir torğaysıñ.

Men insanım, huquqım bar her yerde,
Dep talaşsañ, köküls kerseñ, qabarsañ.
Haqlı cevap alamazsıñ kene de,
Sen o yerniñ tamır halqı olmasañ.

Her milletniñ urf, adeti, tili bar,
Sen olara hürmet etmey, ters baqsañ.
Merd tiliñnen quş tutsañ da yoluñ tar,
Eyiligine hiç eyilik yoq saña.

Eñ eyisi Ana topraq, yurtuñda,
Öz halqıñnen, yaşamalı, ölmeli.
Kimse demez, kelmeşeksiñ, artıñdan,
Sağ olğanda bu şeylerni bilmeli.

QIŞ KELDİ

Yapraqlar sararıp töküle yerge,
Köbelek, quşlarday uçalar yelde.
Çır-çıplaq terekler, boşadı bağlar,
Yağacaq qarlarnı bekleyler dağlar.

Izanlar sürüldi, saçıldı aşlıq,
Yol çeti qadife qoqumay artıq.
Yollarda azlaştı «Jiguli», «Volga»,
Yalinen sırdaşa köpükli dalğa.

Azbarda çalışıp, tüşünip yürem,
Küz keçe, qış kele, içim dert-verem.
Ağlama, Vatanım, ağlama, halqım,
Kün kelir, tiklenir seniñ de haqqıñ.

Sararğan yapraqlar töküldi yerge,
Terekler túbünde yoq endi kölge.
Tüşünce-hayalım ümütler bağlay,
Qış yeli kelecək baharni çıñlay.

QORQMA, HALQIM!

**Qorqma, halqım! Sen baş egme, ög sırada
bizler barmız**

**Hâlâ daha yüreklerde qaynay
Qırım qanımız.**

**Hâlâ daha pek çoq köydeş vatanına
kelmedi,**

**Tur, vatandaş, vaqıt keldi, bir tüşünip
baqayıq.**

**Bizni ezip kelgenlerni vaqıt keldi,
yıqayıq.**

**Tur, vatandaş, küneş doğdı, şavle saça
etrafqa.**

**O küneşni halq adından baqtırayıq
biz yaqqa.**

**O küneşniñ şavleleri bizge yollar
köstersin.**

**Bizni basıp ezgenlerni zindanlarğa
kirsetsin!**

**Vaqıt keldi, tur, vatandaş! Qaldırmayıq
yarınğa,**

**Yañı küçnen işke yanaş, hiç inanma
yavurğa.**

**Ayta, ayta boldurdım men, vaqıt keldi,
turayıq,**

**Halq ağrısın his etem men, yañı yollar
arayıq.**

**Halq ağrısın duyam, sezem, bilmem neler
yapayıq?**

Yumruğumnu sıqıp kezem, kimni urup
yıqayıq?
Daha nasıl aňlatayım, daha nasıl
aytayım?
Eñ evelâ halqtan ayıp, oña, dostlar,
yanayım.
Qabahatsız halq ezile, etekçiler
qaydalar?
Bizni kene, kötekley ve Ana Yurttan
aydaylar...

EBEDİY YAŞAÑIZ

Selbiler, selbiler Ana Yurt temsili,
Köyümni bezetken yapraqlı fesleri.
Men sizensiz ğurbette nice yıl çekiştim,
Vıcdanğa sığmağan çoq laflar eşittim.
Bugün men sizlernen ebediy qavuştım,
Siz öskən topraqqa men kene qarıştım!
Endi biz ayrılmay ebediy yaşarmız,
Özenler çetinde deñizday şuvlarmız.
Soñ tınıp, yavaştan dalarmız oylarğa,
Kestirme yollarmen enermiz Qoyvanğa.
Tüşermiz yalığa, çıqarmız Perçemge,
Toyarmız çalınğan qoqulı piçenge!
El şallar qarşıdan keliñiz, dep Baqataş,
Töpeden ne güzel körüne Taraqtaş!

SABİR ETİP

Uş Vatanımnıñ çevre-çeti, yer-yeri,
Bir baqqanda, qurucılıq peşinde.
Lâkin pek çoq qurulmağan evleri,
Çekişeler Qırımlar, keri qayta kimeri.
Qayda baqsañ, kimge kirseñ – ah çeke.
Ev yapmağa aqçası yoq, küçü yoq.
Bahar kele, yaz, küz keçe, yıl keçe,
Qırım içün deñişme yoq, bir türlü.
Bugün, yarın, aldavlarınıñ soñu yoq.
Ne bekley halq, kimse bilmey, men bilmem.
Hal ahvalıñ nedir degen kimse yoq.
Öz halqımnı quvandırmağ men ölmem.
Ey, milletim, tuvğan halqım, hor halqım,
Biraz daha, pek yalvaram, sabır et.
Baht tapıp tıñ yaşavğa bar haqqıñ,
Öz haqqıñnı turmay, talmay, talap et.
Ğururlanam qorqu bilmez halqımdan.
Tek toqtama avdet yolun devam et,
Şay Vatanda irişirsñ haqqıña.
Sabır etip, daha neler bekleyceñ?
Sabır bitti, horluq yetti canıña.
Kimse bilmey daha neler köreceñ.
Beterinden Allah Taalâ saqlasın.

**Muradıña yetkenince küreş sen.
Qırım külsün, duşmanlarımız ağlasın.
Allah Taalâ sabır degil, küç bersin,
Biz yaşayıq, duşmanlarımız gebersin.**

KÜREŞ

**Milliy küreş, o bir küneş,
Sönse basar qaranlıq!
Tınsa küreş, aña köydeş,
Doğarmı hiç azatlıq?**

**Küreş, küreş olsun, deseñ,
Olsun, deseñ, haq-huquq,
Küreşten çetke çekilme,
Bölünse bile yuquñ.**

**Sen, Vatan dep, küreşmeseñ,
Biz millet dep, yanmasaq,
Muradıña irişmezsiñ
Yarı yolda toqtasaq.**

**Milliy küreş – ağır küreş,
Oña dayanmaq kerek.
Ana Yurtta doğar küneş
Olsa sende saf yürek!**

1997

AÑLAMAYIM

Añlamayım, añlatıñız, neçün Qırım

çekişe?

Kim qarışa, nice yıllar devam etken

bu işke?

Neçün Qırım öz Yurtunda haq-huquqnı

bulalmay?

Neçün Qırım millet olıp, öz devletin

quralmay?

Añlamayım, küreş etmey ne yapacaq

olamız?

Yapılsa da, añlamayım, neçün túbde

qalamız?

Men bellesem, qattı küreş, qattı maqsad

yoq bizde.

Aramañız çette qabahat, bütün qabahat

tek bizde!

Añlamayım, bu ne demek, öz yurtuñda

haqqıñ yoq!

Ey, Qırımlar, uyanıñız, yapılacaq iş

pek çoq!

Kelmeşekler Qırımlarnı hâlâ insan

saymaylar!

Her bir işte artqa itep, ögge kene

qoymaylar!

Bizler yarı yolı keçip, bilmem neçün

toqtadıq.

— Her şeyden pek ev kerek! — dep, hareketni
taşladıq.

Anda-mında, yayılmağa-dağılmağa
başladıq.

Milliy küreş çette qaldı, yoq
Çelebicihanlar.

Onuñ kibi milletim dep, Vatanım dep,
yanğanlar.

Añlamayım, ne bekleymiz, cetemen yoq
añlatqan?

Noman Çelebicihanday halqımıznu
qayğırğan.

Añlamayım, bayrağımız bugün kimniñ
elinde?

O ne vaqıt tiklenecek serbest Vatan
kökünde?!

Biz ne vaqıt kökü kerip yürecekmiz
Qırımnda?

Yaşaycaqmız bahıt tapıp, Ana Vatan
bağrında?

Ağır avdet nice yıllar daha devam
etecek?

Hor Qırımlar öz Yurtunda niyetine
yetecek?

1997

AYT, MUSTAFA!

Qırım oğlu, barsıfı ama, eşitmeyik sesiñni.
Tüşürdiñmi yoqsa baştan cetemenlik fesini.
Gece-kündüz ezilemiz, indemeymiz biz kene.
Uyanmasaq, küreşmesek yeterikmi niyetke?

Neçün bizler, az olsa da, beñzemeymiz Çeçenge?
Yeñiş özü kelir diye, işanamız kimlerge?
Bugün, yarın, dep otırsaq, ahvalimiz ne olur?
Eziyetten qurtulması daha ağır, küç olur!

Körmeymizmi, her kün saym, halq küreşten suvuna!
Hiç añlayıp olamaymız, aslı bizge ne ola.
Bugün, yarın, dep otırsaq, soñra peşman etmekmi?
Kelmeşekke ırğat olıp, haq-huquqsız yürmekmi?

Bugün bunu añlamasaq, yarın nasıl añlarmız?
Halq arz etken isteklerini nasıl etip taparmız?
Ey, Mustafa, halqıñı iñley, sen kimnen iş köresiñ?
Bu horluqni köre-turıp, buña nasıl könesiñ?

Milletimiz saña baqa, hikmet bekley sözüñden.
Zerre qadar bahıt tapsa, halq öpecek közüñden.
Sesiñ çıkar, eşiteyik, uyanayıq yuqudan.
Soñ birleşip, çın küreşke atılayıq artıñdan.

Halqıñ bekley, vaqıt keldi, uyat endi biñlerni!
Al qoluña çoqtan berli boşap qalğan telbevlerni.
Vaqıt keldi, tekrarlayım, halqta sabır qalmadı.
Halq arz etken dağ çoqraqı billür suvğa tolmadı.

Vatan ağlay, millet ağlay, ecdatlarımız ıfrana.
Qıynalsa da, ezilse de, halqıñ saña işana.
Sesiñ çıkar, eşiteyik, uyanayıq yuqudan.
Soñ birleşip, çin küreşke atılayıq artıñdan!

1997

* * *

Halqım içün, degil, Perçem,
Çatırdağğa çıkarım.
— Milletim! — dep, — Vatanım! — dep,
Çaptım, kene çaparım.

Halqım içün küneş, ayğa,
Yıldızlarğa yeterim.
Ana Yurtçün muğaysam da,
Soñsuz yolğa keterim.

— Qalq! — dese halq, qalqarım men,
— Tur! — dese halq, turarım.
— Yan! — dese halq, yanarım men,
Qaviy evler qurarım.

— Uç! — dese halq, uçarım men,
Qanatlarım sınsa da,
— Çom! — dese halq, çomarım men,
Furtunalı deryağa!

EY, CETEMEN!

**Ey, cetemen! Bar isefi sen, köster halqqa özünü.
Çıq minberge, gur davuşnen, ayt aytacaq sözüni.
Halq qıynala, halq çekişe, ne yapmaqnı bilmey o.
Millet için can berecek cetemenni bekley o.**

**Çıq minberge, söz ber, ant et, millet için ölmege.
Milletini, hor halqını közyaşını silmege.
Añlat halqqa: neden başlap, neden kerek bitirmek.
Qırımlarını devletini nasıl etip tiklemek.**

**Nasıl etip yangın açmay, yeñişlerge yetmeli?
Bugün, yarın ne yapacaq bütün millet bilmeli.
Sen yapmasañ, men yapmasam, yeterikmi niyetke?
Ana Vatan bağrında qızarıqmı küneşke?**

**Ey, cetemen! Qaydasıñ sen? Çıq minberge köreyik!
Nietini bilip, añlap, soñ artıñdan keteyik.
Tekrarlayım, qaydasıñ sen? Çağır halqnı küreşke!
Rabbim, bizge yardım et Sen! Tez yeteyik yeñişke!**

1997

EY, MİLLETİM!

**Ey, milletim, tuvğan halqım, dost-eşim,
Qırımımızğa küreş ayaq bastırdı.
Qayda barma: tanış, biliş, köydeşim,
Yüreklerde quvanç, sevgi arttırdı.**

**Ey, milletim, tuvğanlarım, dostlarım,
Milliy küreş bühnen, zaya ketmedi.
Qolay degil söntüp qalğan qorlarını,
Alevletip, ocaq yaqmaq kene de...**

**Kimge qolay her bir şeyni yañıdan,
Eşip, teşip, keregiday yerleşmek.
Vatanımız topraq, taşı, dağından,
İlham alıp, Ana Yurtta pekişmek.**

**Endi bizni bir degil de biñ qırq dört,
Kelip keçse çıxaralmaz Qırımdan.
Çadır qurıp yaşasam da derde dert,
Men halqımnen Vatanımda, Qırımdam.**

EY, YAVUZLAR!

Ey, yavuzlar, canavarlar, banditler!
Ne yapmañız, biz sizlerden qorqmaymız.
Hiç kimseler sizge sağ ol demezler,
Qarğışlarını buña daha qoşmaymız.

Ey, yavurlar, qara-maraz kiyikler!
Qırım, Qırım edi, hem de olacaq.
Siz ne qadar avlamañız, köpekler!
Degeniñiz hiç bir vaqıt olmaycaq.

Öldürüñiz, uruñız, yıqıñız, eziñiz,
Halq yeñilmey, halq ebediy dağ kibi!
Qırq dörtte de bizni quvğan ediñiz,
Lâkin qayttıq biz Qırımğa ebediy.

Qırım, Qırım edi, hem de olacaq,
Vazgeçiñiz o vahşiylik meramdan.
Qırım, Qırım biznen kene yaşaycaq,
O bizlerge berilgen Yurt, Allahdan!

Qırım, Qırım edi, hem de olacaq,
Öfkeñizden ister çatla! Patlañız!
Hor Qırımlar öz toprağın alacaq,
Ne yapasız? Vaqıt keldi, añañız!

Ey, banditler! Ey, dinsizler! Yavuzlar!
Beklemeñiz, biz sizge baş egmemiz!
Hatta bugün canın berip Qırımlar,
– Vatanım! – dep, ölseler de, tiz çökmez.

«Omon» degil, bar dünyanıñ küçünen
Niyetiñizge yetalmazsız, yavurlar!
Tekrarlayım, vazgeçiñiz o ümütten,
Teslim olmaz sizge Qırım, Qırımlar.

Ey, yavuzlar! Canavarlar! Banditler!
Qırım sizden qorqmadı hem qorqmaycaq!
Dörter degil, biñler ölse yigitler,
Qırım, Qırım olıp kene yaşaycaq!

1995

İNSAN

Neçün doğğanıñnı bilseñ,
Yapardıñmı yapqanıñnı?
Eyilik alemine kirseñ,
Bölüşirdiñmi tapqanıñnı?

Senden bağın üzgenlerniñ
Açardıñmı qapusını?
Sençün şehit ketkenlerniñ
Sezerdiñmi ağrısını?

Sert qurşunğa qarşı çapıp,
– Vatanım! – dep, ölerdiñmi?
Safdaşlarğa bağırıñ açıp,
Öz borcuñnı öderdiñmi?

HALQ QUVANSA

Ğurbet ilde eki yorğan üşüttü.
Vatanımda bir yorğan da qızdıra
Sürgünlükte üzülmedi ümütüm.
Hayal, oylar yüregimni qozğadi.

Ğurbet ilde serbestlik ne bilmedim.
Qartal olup uçalmadım köklerde.
Yüksek unvan, tatlı aşap külmedim.
Öz yurtumda umaçqa da quvanam.

Ğurbet ilde çoq çalıştım, ter töktim.
Lâkin maña sağ ol degen olmadı.
Milliy küreş, Vatanım, dep, qan töktim.
Küreştım men, çetten baqıp turmadım.

Bugün kene küreşem men, işim çoq.
Temel qazam, niyetime yaqınlaşam.
Meni körüp, yer sevine, küle kök.
Ğurur öse, gece-kündüz çalışam.

Ümüt ile kökke tikli közlerim.
İşanam men, baht küneşi doğacaq.
Halq quvansa, quvetlene ellerim.
Ana topraq gül, çiçekke tolacaq.

TAQDİR YOLLARI

Zulumlıqtan olamaymız arınıp,
İş yapmaymız, birbirimizni qayğırıp,
Hepimizni yıqa kin hem de zorlıq,
Şunuñ içün insanlar çeke horlıq.

Eyilik, baht çoqrağı, qayda saqlı?
Oña nail olmağa, herkes haqlı.
Lâkin taqdir yolları başqa-başqa,
Sürünesiñ yürgende, ille taşqa!

Ebet, herkes yetalmay menziline,
İşansa da özünüñ menligine.
Biri bata çamurğa, soñ çıqalmay,
Biri raqı, şarapsız yaşayâlmay.

Biri para taptım dep, ura, yıqa,
Yoqsuzlarnı daha pek sağa, sıqa.
Din-imandan işi yoq, vatanından,
Alıp-berecegi yoq hor halqından.

Böyleleri ebet bar, lâkin azlar,
Vatanıma qış keldi, yağdı qarlar.
Qarlar irip suv olur, kelir bahar,
Rabbim, bizni terk etsin zulumlıqlar.

ENDİ BİZİM VAZİFEMİZ

Özüm için yaşamadım,
Halqım için çaptım men.
Azımı, çoqmu, ne yapsam da,
Halqım için yaptım men.

Taşkent, Moskva, Krasnodarda
Çoq qapular qaqtım men.
Nice sefer halq adından
Kremilge de bardım men.

Qolay-qıyın öz halqımnı
Hür küreşke çağırdım.
– Berifiñiz benim Vatanımnı! –
Dep, her yerde bağırdım.

Böyle sesler her kün sayın
Hep gürledi çoqlaştı.
Qaltıradı yavuz hain,
Halq Qırımğa yol açtı.

Endi bizim vazifemiz
Ana Yurtqa yerleşmek.
Fikir, oyda, her nefeste
Hep birleşip işlemek.

Endi bizim vazifemiz
Añlap, bilip iş tutmaq.
Qıym, qolay hepimizge
Yurtumuzda toplanmaq.

Endi bizim vazifemiz
Oqu, oqu oqumaq!
Çoq olsa da istegimiz,
Azdan quru qalmamaq.

Zor olsa da dayanayıq,
Urunmayıq parağa.
Doğru yoldan adaşmayıq,
Yedi ölçep keseyik.

Yeşil ada bağırında
Yeñilmeyik, yeñeyik.

1997

BU NE DEMEK?

✓

Bu ne demek, aytıfı, kimge işanıp,
Yarı yolda işimizni qaldırdıq?!
Ne oldu ya, aytıfı nege quvanıp,
Vatanımızğa kelir-kelmez tarqaldıq?

Endi kimge oturamız işanıp?
Meşkovğamı, Kuçmağamı, Yeltsinge?
Nasıl etip, bugünmizge arşınıp,
Narazılıq bildirmeymiz dinsizge?!

Eger bizler halqqa hizmet etmesek,
Tüşünmesek devletimiz haqqında,
Demek biz de oldıq mında kelmeşek!
Haqqımız barmı yaşamağa Qırımında?!

Milliy küreş – milliy küreş olmasa,
Menzilmizge irmek ağır, küç olur.
Derya-derya olmaz suvğa tolmasa,
Vatansız halq, halqsız Vatan ne olur?

Yarım asır bizler ne dep küreştik?
Mitinglerde ne bağırdıq, istedik?
Qızıl meydan taşlarını ezsek de,
Lâkin daha menzilge biz yetmedik!

Şay ekende ne toqtadıq, ne tındıq?
Nasıl şeytan kelip kirdi arağa?
Ne oldu da, ne şay tez biz qırıldıq?
Yoqsa hepimiz urundıqmı parağa?

**Ya ne oldu? Ayt, Mustafa, ayt, Reşat,
Bekir, İzzet, Eldar, Amza ne oldu?
Qayda kete bu kör, haqsız ketişat?!
Bu lânetli dünyamızğa ne oldu?**

**Men isterim bilmek, bizge ne oldu?
Adam barmı halımızı qayğırğan?**

1995

SONUN TÜŞÜN

**Biz zamannı aňlamasaq,
Zaman bizni aňlamaz.
Özümüzni saqlamasaq,
Zaman bizni saqlamaz.**

**Bugün, yarın dep, otursaq,
Kimgə bilmem işansaq,
O yapar dep, inansaq,
Boğar bizni o boqqursaq.**

**Raqı, şarap içip yürsek,
Dönsek başqa dinlerge,
Haram etni satsaq, yesek,
Ne olacaq bizlerge!**

SINAV

**Men sınav çoqtan keçtim,
Söylenmeñiz, yalvaram.
– Milletim, – dep, accı içtim,
– Vatanım, – dep, qavrılam.**

**Çoqtan küneş beklep turam,
Halqım, ayt, ne yapayım?
Vatanımda temel quram,
Nesilim dep, yanayım.**

**Men özümni qayğırmayım,
Milletimni qayğıram.
Körüp çette turalmayım,
Çoqlaşqanda ağrılar.**

**Nesilimniñ kelegeci
Meni oyğa daldıra.
Onuñ neler körecegi
Aqılımı aldıra.**

**Bugünkiday işler ketse,
Ağrılar hep artacaq.
Baba yolun bala kütse,
O bahıtlı olacaq.**

Bugün bizler, üyken nesil
Qayğırmasaq, yaşlıqnı,
Soñ, isteseñ, qumday ezil
Coyarmız biz halqımıznı.

Kelmeşekler urmazlarmı
Neslmizniñ boynunı?
Tañırım saqla o marazdan,
Qırım degen soyumnı.

TİKLİTAŞ

Taraqtaşnıñ etrafı yeşil maqat.
Allah Taalâ berdi saña taqat.
Yükseldiñ, köterildiñ mezarlıqtan,
Qaviy umüt-işanç bar ortalıqta.

Ormantöpe üstünde köbelekler
Taş içinde yapalar aq örnekler.
Zaman keldi, endi köre Taraqtaş:
Köterildi Seydahmetke Tiklitaş.

Qartlar, yaşlar vatanğa qayıp keldi.
Deñiz, dağ, çöl sahibi mında endi.
Tiklitaş bayraq kibi, qaviy tura,
Ferahlanam, quvanam, yürek ura.

1998

SEN BERESİN MAÑA KÜÇ...

Sen beresiñ maña küç, sabır, taqat,
Hayallarığa, oylarığa daldırasıñ,
Sen bar ekeç, men içün bar haqiqat,
Hürriyetke, küreşke çağırasıñ.

Sen bar ekeç, men içün olüm yoqtur.
Meni kimse yıqalmaz sen olğanda.
Sennen benim hatırım hoş, göñlüm toqtur,
Taqdirimde dağ kibi sen turğanda.

Bugün seniñ halıñnı körüp turup,
Nasıl etip küreşke atılmayım?
Omon, milis, oñmazlar seni urup
Öldürgende, men çette turalmayım.

– Vatanım! – dep,
– Halqım, – dep, çaptım, çapam,
İnanıñız, çalardım, boldurmadım.
Yanğanımday, men bugün, kene yanam,
Lâkin kirli parağa satılmadım.

Bugün kene küreşke atılam men,
Birev saña elini kötergende.
Geceleri seskenip, uyanam men,
Omon atıp nesiliñni öldürgende.

Men isterim tıñ yatıp, tıñ qalqmağa,
Biznes, reket kerekmi, aytıñ maña?
İstemem men ölmege kötek aşap,
Ana topraq bağrında şay hor yaşap.

**İstemem men ölmege kötek aşap,
Eşitiñiz sesimni ey, banditler!
Men isterim künümni emin başlap,
Eminliknen, sevinçnen bitirmege.**

1995

AŞIQIÑIZ EYİLİK YAPMAĞA

**Aşıqıñız eyilik yapmağa.
Oy-fikiriñiz eyi olsun.
Aşıqmañız yaman söz aytmağa.
Göñüllerge quvanç tolsun.**

**Saqat-yoqsulğa yardım etiñiz,
Aramañız pek qolay yollar.
Çın-arzuğa yemeknen yetiñiz.
Eyilikke uzansın qollar.**

**Delige baqıp, sen olma deli,
Deli – deliligini yapar.
Halqıñnıñ taqdiri saña beili.
Eyilik yapsañ, o ömürlük yaşar.**

**Bil, eyilikke yetecek şey yoq,
O pek qolay olmasa da,
İtibarıñ, hem sayğıñ olur çoq.
Eyilik yap, özüñ yansañ da.**

HİÇ BİR VAQIT

**Kim ne dese – desin maña,
Yapqanımnı yaparım.
Doğmuş halqım daim saña
Baht qapusın ararım.**

**Gece-kündüz küreşirim,
Küç-quvetim acımam.
Yer qazarım, taş teşerim,
Aslı da hiç boldurmam.**

**Qara deñiz, yölce dağlar.
Maña yardım eterler.
Yazda – yağmur, qışta – qarlar
Maña quvet berirler.**

**Olar meni, men olarnı
Quçaqlarım, saqlarım.
Hor halqımnı ezse ağı
Dayanalmam, ağlarım.**

**Kimligimni bildiririm
Lafta degil – küreşte.
Öz halqımnı küldiririm,
Qızdırırım küneşte.**

**Ğam, qasevet, ne sen, ne men
Hiç bir vaqıt körmeyik.
Hiç bir vaqıt ne sen, ne men
Sürgünlik ne bilmeyik.**

**Hiç bir vaqıt, hiç bir vaqıt
Qara mayıs kelmesin!
Hiç bir millet birbirine:
«Sen satqınsıñ!» – demesin.**

**Hiç bir vaqıt qara tañlar
Bağrıñda atmasın!
Hiç bir vaqıt yaş balalar
Evsiz, barqsız qalmasın!**

**Daim kökte küneş külsün,
Ketsin-kelsin turnalar.
Her bir millet eyilik kütsün,
Bahıt tapsın insanlar.**

BENZEMEYSİN

O men bilgen Mustafağa, beñzemeysiñ
sen bugün!
Unuttıñmı halq, Vetan, dep küreşkeniñ
daha dün?
Sen yanmasañ, men yanmasam, ayt, Mustafa,
kim yanar?
Hor halqımıznı aqlamaqçün biz çapmasaq,
kim çapar?
Halqıñ bekley, vaqıt keldi, kimligiñni
köster oña.
Türmelerde nice yıllar faros olup
yandıñ sen.
Bugün Vatan quçağında kelip neçün
toqtadıñ?
Vatanıña kelmek içün, azmı, dostum,
horlandıq?
Añlamayım, kimni diñlep, bugün sen iş
tutasıñ?
Bu horluqnıñ accıların nasıl etip
yutasıñ?
Añlamayım, ne bekleymiz, aslı qayda
ketemiz?
Neçün bizler Ana Yurtta baş-tiz egip
yüremiz?
Neçün bizler añlamaymız, küreşsiz kün
doğmaycaq.

Öz devletin qurmağanca Qırım bahıt
tapmaycaq.
Bugün endi her şey belli, qartı-yaşı
añladı,
Artıq halqta sabır, işanç bitti, hiç de
qalmadı!
Keregiday din kütmeymiz, milliy ruhta
yaşav yoq!
Halqımıznı halq etecek Ana Yurtta
mektep yoq!
Qırımlarnıñ barı-yoqu yavurlarnıñ
qolunda!
Ümüt yarığı sezilmey halqımıznıñ
yolunda!
Añlamayım, ne bekleymiz. cetemen yoq
añlatqan!
Küreşmesek, tırışmasaq, imdat kelsin
qayaqtan?
1997

EY, QIRIMLAR!

**Ey, Qırımlar, uyanıñız!
Sağğa-solğa baqıñız.
Bugün kene Yurtımızda
Aqtı bizim qanımız.**

**Ey, Qırımlar, daha ne qadar
Halq dayanıp yürecek?
Sabır olur mı o qadar,
Daha neler körecek?**

**Ey, Qırımlar, bağırıñız,
Bütün dünya eşitsin.
– Ğazavat! – dep çağırıñız,
Yardım kelip yetişsin.**

**Ey, Qırımlar, qırılamız,
Azlaşamız kün sayın.
Biz Vatansız qalacaqmız,
Duşmanımız pek hain!**

**Ey, Qırımlar, doğmuşlarım,
Nege baqıp turamız?
Doğmuş Ana Yurtumuzda
Ne vaqıt tinç yaşarmız?**

**Ey, Qırımlar, çağırayıq,
Çetten yardım sorayıq.
Yavuz duşman pancasından
Çıqmaq yolun arayıq.**

Ey, Qırımlar, bağırayıq,
Sada yetsin her yaqqa.
Herkeslerni çağırayıq,
Celp eteyik Qırımğa.

Ey, Qırımlar, qırılamız!
Uyanayıq, yalvaram!
Yer yüzünden coyulmayıq!
Küreş yolu bizge lâyıq!

1995

NUR TOLSUN

Suv****daqlılar muracaatı bitirdi öz işini.
Biraz tındı qayrağanlar Qırımlarğa tişini.
Biz yuttıqmı, yutturdıqmı, vaqıt bunu kösterir.
İşanç bar ki, meselemiz öz yerinden teprenir.

Boş laf etmey, kerek künde, şay birleşip toplansaq,
«Allah Ekber», «Millet» diye, bir davuşnen bağırsaq,
Yapılğan iş zaya ketmez, olur onıñ faydası,
Qapqan, tuzaq quramaz duşmanlarınñ tayfası.

O künlerni Qırım körer, körer Qırım toprağı,
Kökümüzde yelpiregen yeşil milliy bayrağı.
Her bir işni yedi ölçep, açıp, örtüp baqayıq,
Yeşil Ada bağırında insan kibi yaşayıq.

Ana bugün yapılacaq işniñ başı bu olsun,
Emin-erkin kökümüzde küneş doğup, nur tolsun.
Dünya, zaman qarışsa da, bizler qattı turayıq,
Ümüt, arzı, niyetlerge sabır ile barayıq.

1999

BAR DA, DAYAN

Ana Yurtta huquqımız taptala,
Bugün bunu köre qart, yaş, hem bala.
Bekley-bekley artıq sabır qalmadı,
Baht yıldızı bizni sarıp almadı.

Miting yapa-yapa bezdik, çare yoq!
Belki miting yapacaqımız daha çoq.
Bugün, yarın, dep otursaq, iş bitmez,
Üstümüzge tökülgen kir silinmez.

Añlamayım, aslı kimden qorqamız?
Ne olmasın, daim artta qalamız!
Bizler çette, yâvurlar hep qanıqa,
Bar da, dayan bu sönmegen yanıqqa.

Yurtumızniñ barı-yoqı satıla,
Sağğa-solğa ur patlasın savrula.
Bizler çetten seyir etip turamız,
Añlamayım, «işni» qayda buramız?!

Sen bazarda satılğan soñ, kimsiñ sen?
Mañlayıña urulğan soñ qara beñ?
Sen, sen degil, seni alğan padişah.
Sen ırğatsıñ, o bir sultan, bir paşa.

Böyle ketse, hem öyle de olacaq,
Yavur bizni bilgen kibi sağacaq!
Eger, halqım, bu işni biz yaptırsaq,
Çadırlarda yaşap şay da biz qalsaq.

Aytıñ maña, hal ve ahvalimiz ne olur?
Halqımızın, yurtumızni kim qorur?
Öyle künden, Allah bizni sen saqla,
Halq olaraq, Rabbim, bizni sen aqla.

RÜZGÂR

Kâh maqamlı, kâh maqamsız, kâh sızğıra, uvulday.
Selbilerde, dağ-qırlarda, ocaqlarda duvulday.
Öz işini yapa rüzgâr kâh faydalı. faydasız.
Kâh deñizde, kâh qarada siyrek keçe qazasız.

Ya sen dostum, ne yapasıñ, faydañ barmı halqıña?
Başta tüşün, soñ el köter. sağıña baq. soluña!
Öyle yapsañ ne olacaq, yapmasañ ne olacaq,
Qıyış işniñ neticesi qayda barıp çıqacaq?

Emiş-demişlerge baqıp, yañlışırsıñ iş tutsañ,
Niyetiñe yetalmazsıñ, helâllıqni unutsañ.
Nasıl etip añlatayım, inandırayım nasıl?
Bu dünyağa ne dep keldiñ, ne yaşaysıñ sen asıl?

NE YAPTIÑ?

Ne çapasıñ, ne araysıñ, qana aytçı,
ne taptıñ?
Milletiñe faydalı iş, qana aytçı,
ne yaptıñ?
Sen özüñni eñ aqıllı, eñ quvetli
belleysiñ,
Yoqsul, açnı acımayısıñ, aksine
külesiñ!
Unutasıñ, tüşünmeysiñ, dünya döne,
aylana,
Her insanıñ taqdir-ömrü bir qazıqqa
bağlana.
Her bir insan öz halını özü bile,
his ete,
Un olmasa, et olmasa pişirilmey
köbete.
Saña baqıp külgüm kele, özüñni
ne belleysiñ?
Her bir sözni, her bir lafnı, tüşünmeyip
söyleysiñ!
Bunuñ soñu ne olacaq, qayda barıp
çıqacaq?
Böyle aqıl-tüşünceler seni yerge
uracaq?
Bir iş yapsañ, tüşünip yap, hem başını,
soñunı,
Qayda olma, kökte-yerde – bil sağıñnı,
soluñnı.

EŞİTMEYSİNİMİ?

**Çaptıq, yandıq, tars toqtadıq
Niyetke yetmey!
Eñ kerek şey olup qaldı,
Pat dep, kerekmey!**

**Kökten bir yıldız tüşmedi,
Deñişmedi ay.
Söyle maña, ne toqtadıñ,
Olsañ sen aqay.**

**Qayda seniñ inatlığıñ,
Küreşçi qayda?!
Çoq yıllar yapılğan işiñ
Temeli qayda?!**

**Ğurbet ilde yarı millet
Ağlap turğanda,
Küneş doğup qızdırır mı
Ana Vatanda?!**

**18 mayıs qırq dörtte
Hâlâ miyiñde,
Ne quvanç bar, ne külkü bar
Qurğan evinde!**

**Ökür-ökür millet ağlay,
Eşitmeysinmi?!
Vaqt kete, yoq olamız,
Tüşünmeysinmi?!**

SİZNEN BİRGE

Ey, dağlarım, ey, köyçigim, ey, Suvdağım, deñizim!
Hepñizniñ bağırıñızda silinmeycek bar izim.
Siznen birge doğdım, östüm, siznen birge yaşayım,
Siznen birge qaharlenem, kâh quvanam, ağlayım.

Siznen birge doğdım, östüm, siznen birge ölerim,
Bahar küneş-sevgen kibi sizni ohşar, severim.
Allah bizni ayırmasın, hasretlik ne bilmeyik,
Ğurbetlikte körğenimizni bir daha hiç körmeyik.

Ey, Vatanım, Ana Yurtım, doğan köyüm Toqluğım.
Sizsiz benim baht yıldızım, barlığım ya yoqluğım.
Sizsiz benim soñsiz yırım, soñsiz sevgim, hayatım.
Bu dünyada eñ alevli, kün doğdım ve kün batım.

Bugün maña zor olğanda, ruh qoşasız ruhuma,
Deysiz maña: Vataniñni, öz halqıñni unutma.
Deysiz maña: biz olğanda sen de barsıñ, yaşarsıñı,
Ğam, qayğını, zorluqlarını küç olsa da, aşarsıñı.

Biz olğanda başıñ egme, işan aziz halqıña.
Aslı qorqma dalğalardan atıl da min qayıqqa.
Ğalebege irişirsıñ nasıl uzaq olmasın.
Vatanım dep yangan sevgiñ göñlüñde tek solmasın.

1996

AÑLASAQ DA, BUGÜN BİZGE NE OLA...

**Añlasaq da, bugün bizge ne ola,
İstemeymiz, çıqalmaymız bol yolğa.
Kim aytacaq soñki sözni, bilmeyim.
Aytıñ kimni qabahatlay-sögeyim?**

**Yaşayış o, alacağını hep ala.
Saña, maña bir qabirlik yer qala.
Lâkin millet ebediyen yaşaycaq.
Nesiliñe senden soñ ne qalacaq?**

**Dünya-dünya, millet-millet, sen o, sen.
Kelecekni, nesiliñni tüşün sen!
Sen olmasañ, men de yoqum, millet yoq!
Yeşil Ada, Tiliñ, Diniñ, Vatan yoq!**

**Ana bugün neni kerek añlamaq.
Oña köre iş tutmaq, iş başlamaq.
Ne bekleymiz bizler faniy dünyadan?
Yoq olamız, qorqmaq kerek Allahtan!**

MEN DOĞĞANDA

**Men doğğanda ağlap doğdım, lâkin külüp ölecem.
Soñ tenimni deñiştirip, kene qayıtp kelecem.
Yoq, men, dostlar, şaşırmadım, aqıl-fikrim yerinde.
Bu fikirni tasdiqlağan Yüce Qur'an elimde.**

**Şay olmasa ne sen, ne men bu dünyağa kelmezdik,
Birbirimizni mezarlıqta qabır qazıp kömmezdik.
Allah Taalâ sınav bizni bu dünyağa ketirip,
Kâh cehennem, kâh cennetke tosat-tosat kirdirip.**

**Ama bizler añlamaymız, istemeymiz bilmegel
Neçün kerek saña, maña doğup-doğup ölmege.
Faniy dünya insanlarğa sınav içün qurulğan,
Bu dünyadan tek ebediy peyğamberler qutulğan.**

**Qalğanımız faniy dünya mahbüsleri olamız,
Şay olğanın bilmegenler alimlerden sorañız.
Her kes içün tek bir yol bar, o yol İslâm yoludur,
Sınağan da, yaşatqan da Rabbimizniñ özüdür.**

MERDİVEN

Buzlu yolğa rastkelgende kim olsañ ol – tayasıñ.
Kimerde bir parañ bitip, bir kapiksiz qalasıñ.
Seniñ öyle olğanıñı tek sen özüñ bilesiñ,
Yağı bitken çıraq kibi, oy degence sönesiñ.

Kerek ola beklemege, tüşünmege, çapmağa.
Evde ne bar, evde ne yoq, onu, bunu satmağa.
Qol uzatqan olsa, ola, olmasa yoq – yaşaysıñ.
Allah bergen qısmetiñi şükür etip aşaysıñ.

Yaşayış o basamaqlı, ucsuz-bucsuz merdiven,
«Ma», – degenden, biñ qat çoqtır, bu dünyada
«Ber», – degen.

Biz hepimiz pek isteyimiz, çoq şey olsun başqaca,
Lâkin daha yoqtır öyle altın boynuz qaraca.

BİLE BİLE...

**Çın birlikniñ ne olğanı bilsek te,
Bile bile birleşmeymiz kene de.
İş yolundan tayıp çetke çıqqan soñ,
Onuñ soñu keregiday olmaz oñ.**

**Soñki peşman – başqa düşman olğanın,
Aytıñ maña kim añlamay, kim bilmey.
Bu dünyğa insan olup doğğan soñ,
Hor, qıynalıp yaşamağa kim istey.**

**Allah Taalâ her bir insan balasın,
İnsan olup yaşasın dep, yaratqan.
Her bir millet bir birinen qavğasız,
Yaşasın dep, ayta-ayta boldurğan.**

**Ama bizler, bile bile, kene de,
Rabbimizniñ haq yolundan çıqamız.
Yañlışımızni körip, añlap yürsek de,
Kene barıp şu ateşte yanamız.**

**Bir yañılıp barıp tüşken çuqurğa,
Bile bile kene barıp tüşemiz.
Az ehemiyet beremiz biz oquvğa,
Bilgini tek küçümüzde köremiz.**

Bu hatanı a lamasaq bug n biz,
Zamanlarnı zaman quvar, ke  olur.
Bunu a lap  ay yapmasaq hepimiz,
Milletimiz baht tapmaz hor olur.

K   E - K   E

Bug n menim hor halqımnı  halı a ır.
Yım aq t   ek, tın  yuqu a muhtac oldu.
K   e-k   e, ev qurmadan beli ya ır.
Qahar, qasevet, t    nceden ba rı toldu.

Bug n-yarın, bekley-bekley, halqım bezdi,
Qırım halqı tap o qadar g n hlımı?
Bar d nyanı  qay ı,  amı onu ezdi,
Biz a acaq baht sandı ı  ay mıhlımı?

Tuv an Ana Vatandan yer almaq  n,
But n cehennem yollarından ke ireler.
Canı   ıqa,  are tapıp ev qur ance,
Qırım a lay, yavurlarnı k ldireler.

 ay olsa da, kerek dostlar dayanma a,
Biz Vatansız, Vatan bizsiz –  ks z bala.
Sa lıq kerek, sabır kerek, sa a, ma a.
Qırım ile    eklenir ye il ada.

PERÇEM QAYA

**Sabah qalqıp köz açqanda,
Seni körem, Perçemim.
Küneş doğıp nur saçqanda,
Seni öpüp keçerim.**

**Mına endi bugünden soñ,
Qomşu olıp yaşarım.
Çevre-çetiñ yeşergen soñ,
Mis qoqular qoqlarım.**

**Endi derdim savuşqanday,
Seni körüp quvanam.
Eki aşıq qavuşqanday,
Bağrıñda zevq alam.**

**Yalamalı etegiñde
Temel salıp, ev quram.
Penceremden ay körgende,
Tañ atmazdan tez turam.**

**Perçem qaya, Perçem qaya,
Ne ise de, qavuştıq.
Yaşlığımız ketti zaya...
Azmi sençün çatıştıq...**

Perçemiñi aqşam-sabah
Taraþ tura Taraqtaþ.
Sen bizimsiñi Qırım-Ada,
Sensiñ bizge qan-qardaþ.

TAQDIR

Meni nasıl sıqma, ezme.
Teslim olmam, tiz çökmem.
Arttan, ögden yolum kesme,
Saña aslı baş eğmem.

Yıqalmazsıñ, men insanım,
Yaşamaqçün doğdım men.
Halqım içün qaynay qanım,
Halqım içün barım men.

NEFİS

Seni insan qalbine kim aşladı?
Qızgınlıq ancaq senden başladı.
Şaşmaladıñ, ne demege bilmeysiñ.
Nefsiñ barken eyilik hiç körmeysiñ.

Nefis ura, nefis yıqa adamnı,
O hırpalay seniñ insan adıñnı.
Dostuñ olsa, seni dostsız qaldıra,
Biñbir belâ sağdan, soldan yağıdıra.

Seni çeltek, ya qapqanğa tüşüre,
Dere, töpe, bataqlarda yürdüre.
Halq ögünde ete seni mashara,
Aq yüzüñni birden ete qap-qara.

Men insanım, saña teslim olmam men,
Hayatımda seni yapmam cetemen.
Ebedien qalmasañ da peşimden,
Sen omürlik çıqtıñ benim közümden.

AQIL KEREK

**Sen başını ursañ taşqa,
Taş degil, baş parçalanır.
Aqıllı baş tapıp başta,
Soñ ursañ, taş parçalanır.**

**Quvet degil, aqıl kerek
Ğalebe qazanmaq içün.
Aşasañ da bifi çiberek,
Aslı artmaz aqıl-küçüñ.**

**Belleme çoq aş aşasañ,
Aqıl, quvetiñ çoqlaşır,
Bir iş yapqanda adaşsañ,
Yolnu başında araştır.**

OLARSIZ

Yıllar basa, yıllar eze,
Her davanı vaqıt çeze,
Sen iste ya da isteme,
Ne tüşünme ve ne deme.
Öz yırını vaqıt yırlay,
Uvulday da, yeller ağlay.
Dünya kibi sofsuz küreş,
Köresifimi, Qırım, küneş?
İhtimal men yaflışırım,
Ebet, ebet, alışırım,
Yoqluqqa da, toqluqqa da,
Yavaş-yavaş horluqqa da.
Kimsege yoq itirazım,
Men pek çoqum ve pek azım,
Men hem yırım ve hem sazım,
Küzüm, qışım, bahar, yazım.
Ağrılarğa men yeñilmem,
Qart tarihten men silinmem.
Çünki benim Vatanım bar,
Ecdat, halqım, öz tilim bar.
Öz köyum, soy-soplarım bar,
Çoqraqlarım, dağlarım bar.
Suvdağım bar, bar Hasretim.
Olarsız men yaşayalmam,
Vaqıt tapmam, oyğa dalmam.

Olarsız men kimim aslı?
Olarsız közlerim yaşlı!
Olarsız yoq Yeşil Ada,
Ne ana ve ne de baba.
Ana tilim, milletim yoq,
Yalta, Aqyar, Suvdağım yoqtır.
Yoqtır deñiz, Perçem yoqtır.
Olarsız közlerim soqur!
Olarsız meni kim tanır?
Öz bağına sıqıp alır?
Yoq, men ölmem ve hem sönmem,
Sevgisiz yaşavğa könmem.
Vatansız men kimim aslı?
Sözsüz yırım qışlı, yazlı,
Bahar, küzüm, nursız küneş,
Esas işim milliy küreş,
Ana Vatan, doğmuş halqım –
Budur benim helâl haqqım.

MENİM SESİM

Üç yıl oldu bugün saña,
Menim sesim – «Suvdağ sesi».
Uzun ömür, bahıt saña,
Gürlesin hep, güzel sesiñ.

Gürle, yaşa, çiçeklen hep,
Hor halqıñnı quvandır sen.
Yıllar saym kenişle hep,
Qırımlarçün bayraq ol sen.

«Suvdağ sesi», «Suvdağ sesi»,
Seni sevip oquy neslim,
Daim gürlep tursun sesiñ,
Çiçeklensin, külsün tilim.

Olduñ bizçün billür çoqraq,
Sevip suvuñnı içemiz.
Sen çıqqan kün küle Suvdağ,
Biz de candan sevinemiz.

Biñ yıl yaşa «Suvdağ sesi»,
Bizlerni hep quvandır sen.
Sensiñ benim yer nefesim,
Daim yaşa, hiç ölme sen.

**Ey, sevimli «Suvdağ sesim»
Sen çıxqan kün bizçün bayram.
Seni oqup arta keyfim,
Derman tapa ağrım, yaram.**

**«Suvdağ sesi» – menim sesim,
Hayal, oyum, hem nefesim.
Seni her kün bekleyik biz,
Seni oquy sevinemiz.**

**Biz bar eken sen de barsıñ,
Halqımız bar, Suvdağımız,
Keder, ğamlı yırlarımız,
Yeşil Ada – Vatanımız.**

**Doğğanıñ üç yıl oldu,
Hayırlaymız can-yürekten,
Sen biz için bayraq olduñ,
Hiç tüşme sen halq elinden.**

**«Suvdağ sesi», «Suvdağ sesi».
Seni sevip oquy neslim.
Sennen gürley, çıñlay sesim,
Oqu, quvan, yaşa neslim!**

1995

ANALARNIN HAYATI, BAHTI...

**Tatlı yuqlay Elviraçıq,
Qoqlasınen beşikte.
Qoqlasının közü açıq,
Huruldamay o hiç te.**

**Candan sevgen evlâdından
Közün almay yaş ana,
Çubar mışıq hep dolana
Altın beşik yanında...**

**– Ayya balam, yuqla, balam,
Allah seni saqlasın.
Nefesinin göñül alam,
Közyaşlarını aqmasın...**

**Anaların hayat-bahtı –
Evlât bahtı – küneşi.
Padişahının hüküm-tahtı –
Evlâtlarının kündeşi.**

**Tatlı yuqla Elviraçıq,
Ananı senin yanında.
Saňa endi yollar açıq,
Allı-güllü dünyağa.**

BEZDİM

Şamatañdan, dünya, bezdim,
Bezdim öşek, yalandan.
Çare tapsam, qaçar edim
Başı bozuq dünyadan.

Bezdim soñsuz söğüşmeden,
Mitinglerden, özümnden,
Gece-kündüz tüşünmeden,
Para arap yürmeden.

Bezdim ama, ne yapayım?
Men bezmeden kimge ne?
Öz-özümni men horlayım,
Oldum men bir çingene.

Qayda baqsañ, kim, afaqan
Sıqa, eze ve taptay.
Bağrım yara, bağrım al qan,
Göñlüm tınçlıq tapalmay.

Yüce dağnıñ töpesinden
Qıçıram men: – Ey, dünya!
Quturasıñ ne sebepten?
Hiç olmadım ayt daha ya!

CANIMNIŇ SEDASI

Qırım, Qırım – tuvğan yurtum,
Nesilimniň beşigi.
Her bir yutum suvuň melhem,
Yaralanğan yürekke.

Qırım, Qırım – canım, anam...
Yeşil Adam – hor gülüm.
Ateşlerde küyem-yanam,
Sensiz sönük göñülim.

Qırım, Qırım, hor oylarım,
Qayda baqsam çadırlar.
Helâk oldu çoq soylarım.
Mezar toldu çayırlar.

Qırım, Qırım – Noğay, Tatnıň
Hiç silinmez ızları!
Güliden dilber, baldan tatlı,
Qadınları, qızları.

Qırım, Qırım – bağça-bağlar...
Qara deňiz şuvuldar.
Seni coyğan Qırım ağlar.
Keri dönmez aqqan suvlar...

O NE DESE, OLACAQ!

**Men ölmeden, sen ölmeden
Bu yaşayış bitmeycek.
Çəşit aqıl, fikirlərlən
Yañı nesil kelecək.**

**Men külüp, sen ağlamadan,
Ayt, kim bəhıt tapacaq?
Men yıqılıp, sen qalqımadan
Dünyəğə ne olacaq?**

**Men qurup, sen parlamadan
Kimniñ ömrü artacaq?
Qorq Allahnı incıtmadan,
O ne dese, olacaq!**

QAYDAN BİLSİN?

**Ötmekniñ qadrini, o qaydan bilsin?
Bilse, şay, ötmekni taşlamaz yolğa.
Körünip tura o, imansız-dinsiz...
Ne lesker, ne çapa almağan qolğa.**

**Ötmekniñ qıymetin, o qaydan bilsin.
Sürmese, ekmese, basmasa harman.
Endi o, adını-yolunu silsin...
Qalmasın adamlar içinde haram!**

**O qaydan bilsin ötmekniñ qadrini?
Açlıq çekmegen qırq birde, qırq dörtte.
Açlıqtan ölgen anasın qabrini,
Pek çoqtan qunlar ve otlar örttü.**

**Qıçıram: – Atmañız ötmekni yolğa!
Asıl da, insağa kelişmey bu hal!
Oraq ve çöküçni alayıq qolğa,
Qalmasın dünyada tolmağan çuval!**

MEN BUGÜNDEN...

**Men bugünden öz köyümde,
Öz yurtımda yaşaycam.
Bir istek bar fikirimde,
Tek eyilik yapacam.**

**Dağ, taşlarınıñ eski adın,
Öğretecem yaşlarğa.
Qırım yemişiniñ dadın,
Qaytaracam bağlarğa.**

**Qurup qalğan çoqraqlarınıñ,
Yüz-betini açacam.
Yuvşan basqan soqraqlarınıñ
Otlarını çalacam.**

**Mezarlıqqa barıp dua,
Qur'an, Yasin oquycam.
Tuvğan halqsız bu dünyada,
Men yaşayıp olmaycam.**

SIZSİÑİZ

Ah, Suvdağım, ah, Perçemim!
Ah, Toqluğım, Taraqtaş!
Sizlerni sever, operim,
Sızsıñız maña qan qardaş.
Ey, yaylalar, çoqraqlarım!
Taş-qayalı Mekânım!
Sizni coysam, men ağlarım,
Sızsıñız benim al qanım.
Sızsıñız benim çıñ yırlarım,
Allı-güllü oylarım.
Dere, töpe, çöl, qırlarım,
Sızsıñız aslı bu dünyada.
Özümni his etalmam.
Etrafımda siz turğanda,
Men de barım, yoq olmam.
Etrafımda siz olğanda
Göñlimde quvanç bar,
Yüregim dük-dük urğanda
Hür yaşavğa ümüt bar,
Sizler içün yaşayım men.
Sizler içün küreşem.
Bir kün kelir, ölerim men,
Siz qalsañız, ökünmem.

SEN BELLEYSİN

**Her bir quşnıñ öz yırı bar, öz maqamı, ezgisi.
Her bir işnıñ uslûbi bar, başı, soñu, çezgesi.
Sen bularni çetke taşlap, ne yapacaq olasıñ?
Qolay çezilecek işke şına, qazıq qaqasıñ!**

**Sen belleysiñ sence olsa, doğru olup çıqacaq!
Suv körmegen quru çoqraq billür suvğa tolacaq.
Sen belleysiñ faniy dünya bağışlaycaq ne yapsañ,
Bedeniñe faydalıdır ne aşasañ, ne qapsañ.**

**Yoq, yurtdaşlar, yañlışmayıq, şeytan, cinge uymayıq
Kemigi yoq tilimizni az olsa da tutayıq.
Bugün bizler özümüzni abaysınmay yıqamız,
Aslı hiç de tüşünmeymiz, kimgе zarar yapamız!**

**Qıyış, qonğur ağaçlardan doğru oqlav olur mı?
Aç qaşqırğa qoy işansañ, toqunmayıp qorur mı?
Sen belleysiñ sence olsa, doğru olup çıqacaq!
Suv körmegen quru çoqraq billür suvğa tolacaq.**

BEYAZ HAYAL

**Yeşil yayla, beyaz atlar,
Qaldı benim hayalımda.
Taşlı yollar, arabalar,
Sefa edi balalıqta.**

**Balalığım – beyaz hayal,
Melevşeli mor bir yalı.
Yeşil bağça, kiraz dalı,
Evniñ artı – taş-qayalı.**

**Bugün başım pek hatalı,
Qayda qaldı beyaz hayal...
Taqdir fena, ne yapmalı,
Tañrı yazğan böyle bir hal.**

**Hastalıqqa teslim olmam,
Men taqdirnen küreşirim.
Dost-eşimden artta qalam,
Haqsızlıqnı men eşerim.**

BİR DAHA

**Çare tapıp, ah, bir daha,
Balalıqqa qaytaydım.
Kene minip «tayaq atqa»,
Çubıq sallap, çapqaydım.**

**Salqın özen köpürindən,
Baş atsam da bir daha.
Qızıl başlı dandürikni,
Sızğırtsam da bir daha.**

**Qızılçıqtan çilik yasap,
Oynasam da bir daha.
Qaradağğa çıqıp olsam,
Qartayğanda bir daha.**

**Soframızdan kök gögercin,
Uçursam da bir daha.
Yuqlamadım men bu gece,
Hayalımda bir Ada...**

BİLMEZ KİMSE

**Toqlıq – tuvğan köyüm benim,
Severim men mor melevşe.
Añıp alsam, titrer tenim,
Dersiñ o bir, hayal köşe.**

**Endim bir kün Qaradağdan,
Nice yollar abradım men.
Azaplandım yaralardan,
Boş tillerniñ fitnesinden.**

**Eger sende doğmağanda,
Kim olurdım, bilmez kimse.
Senden ilham almağanda,
Kim olurdım, bilmez kimse.**

**Belkim seni tap bu qadar,
Tuvğan köyüm, sevmez edim.
Bilmem taqdir neler adar,
Kimse bilmez, bilmem kendim...**

QARA TALDA

Eki terek arasında yerleşken qara talda.
Nice yıllar şunuñ içün toqtamay kete qavğa.
Birisi dey, seniñ taldañ, maña zarar ketire.
O biri dey, o seniñki, küneşimni eksilte.

Eki terek birbirinen hiç uzlaşıp olamay.
Davaların eñ hürmetli qartı-yaşı çezalmay.
Aylar keçe, yıllar keçe, terekler hep qartaya.
Lâkin, bile hiç bir daqqa, tıncılıq kirmey araya.

Olarınñ kin-davasından mahalle beze, köy beze.
Bitmez dava, yetip bara ağalarğa, merkeze.
Uzatmayıp, «Mersedes»ke, tolup kele ağalar.
Eki terek arasında donatıla sofralar.

Çoq laf ola, çoq misaller ketirile, aytıla.
Laf arası, güzel tostlar, qadeler de atıla.
Meseleni çezdik diye, qayıtp kete ağalar.
Ama hâlâ devam ete çultutmağan qavğalar.

NE OLA

Bu dünyadan bezgenler hep çoqlaşa!
Qalabalıq, qayda baqsañ – şamata.
Aslı barmı, ne tüşüne padişahlar?
Şamatanı ancaq olar yaratalar!

Senden, menden olarnıñ hiç zoru yoq.
Olğanlarnıñ cepleri boş, küçü yoq.
Sen de, halqım, şaşmaladıñ, şaşırdıñ,
Dinsizlerniñ turmuşına qarıştıñ.

Añlamaqnıñ çaresi yoq, ne ola?
Tırıışsañ da, çıqalmaysıñ haq yolğa!
Cin-şeytanğa tolup-taştı bu dünya!
Qurtulmazsıñ saqlansañ da quyuga!

Ama turmuş, yaşayışqa oğradıq!
Ögüñ-artıñ ya boşluq, ya qaranlıq!
Yarı dünya öse oksüz babasız!
Yarı dünya sabiy öse anasız!

Kim qabahatlı, kim qabahatsız, ara, tap.
Böyle deseñ, öyle olsun, öyle yap.
Tapalmazsıñ, bühnen vaqıt coyarsıñ.
Baş ağırtır, öz-özünü horlarsıñ.

YAŇI YIL

Ey, YaŇı yıl, YaŇı yıl!
Niyetiň ne, ayt, bu yıl?
Ne bereceň, alacaň,
Yoqsul ya bol olacaň?

Ayt doğrusın, saqlama!
Accı sepme yarama!
Qırım neler körecek?
Nasıl yeller esecek?

Qırımny bu yıl oňdur,
Bülbül dalına qondur.
Halqım olsun bahıtlı,
Küç, quvetli, taqatlı.

Beklegenler niyetke
Yetecekmi, yoqsa yoq?
Çam, qasevet, eziyet,
Olacaqmı daha çoq?

Ayt, doğrusın bileyik.
Ağırlyqny yeňeyik.

TARAQTAŞ

**Menim köyüm Taraqtaş,
Men köyümni pek sevem.
Bir tarafı Baqataş,
Biraz avlaqta Perçem.**

**Menim köyüm Taraqtaş,
O ekige bölünge.
Ekisi de yem-yeşil,
Bağ-bağçağa kömülge.**

**Oña bugün daha bir
Yañı mahalle qoşuldı.
Ebet onıñ temeli
Yaqınlarda qoyuldı.**

**O da bir kün yeşerip,
Bağ-bağçağa kömülir,
Sahibine baş egip,
Dilber olup körünir.**

**Tek baş egip yürmeyik,
Boldurmayıp işleyik.
Yardımlaşıp, birleşip,
Yañı evler tikleyik.**

Soñ oynarmız, külermiz,
Şeñ bayramlar etermiz.
Tamğası bar bayraqnen,
Ana Yurtnı tiklermiz!

HAYIRLI OLSUN!

Hayırlı olsun beş yaşıñ « Suvdağ sesi»!
Hepimiz içün olduñ sen halq nefesi.
Seni oqup-oqup ğururlana, quvanamız,
Seniñ sesiñ hep ğürleycek, işanamız.
Seniñ sesiñ Qırım sesi, Vatan sesi,
Ana topraq, baba-dede, ecdat sesi.
Ağır avdet, Musa Mamut, küreş sesi!
Qızıl meydan, altmış yedi, seksen yedi...
Suvdağımnda sen yaşaysıñ beş yıl endi.
Beş on olur, elli olur, biñ olur,
Ardı soñsuz, ebediy, aydın olur!

HOŞ KELDİNİZ

Hoş keldiniz Taraqtaşqa,
Ey, hürmetli köydeşler!
Selâm ayta qartqa, yaşqa
Qadim Sudaq, Qulleler!

Sizni bekley sarı qaya,
Ormantöpe, Baqataş.
Sizni bekley her bir qaya,
Dere, töpe, her bir taş.

Bekley sizni viran olğan
Mezarlıqlar, camiler.
Azbarları pislik tolğan,
Abralmağan dım evler.

Bekley sizni suvları yoq
Çoqraq, quyu, özenler.
Bağçalarda yemişi yoq
Alma, armut, yüvezler.

Bekley sizni sabır etip,
Cidem, kasyuk, sümbüller.
Keliñiz dep, olar ağlay,
Ağlay Perçem, Qarağaç.

**Şay olsa da, baş egmeñiz,
Ruhtan tüşmeñ köydeşler!
Turmay-talınay küreşseñiz,
Qırım tolar her bir yer!**

**Kene qayıtp kelir mında
Seyit oğlu Seydahmet!
Taraqtaşnı yaşatacaq
Ali, Memet ve Ahmet!**

BAQATAŞ

**Ey, Baqataş, Baqataş,
Sen ne vaqıt oldıñ taş?
Ayt bilseñ sen, Taraqtaş,
Baqa nasıl oldı taş?**

**Ayt qayda o tırmaşa?
Yetti endi qaç yaşqa?
Ne bar anda, töpede?
Bunu bilmey Perçem de.**

**Ebet, bardır bilgenler,
Hem qart, hem yaş nesiller,
Aytıñ men de bileyim ,
Bilip tarif eteyim.**

KÖYÇÜGİM

Dere, töpe, dere, töpe,
Qayda baqsañ taş, qaya.
Deñişmem seni bir yere,
Atta altın diyara.

Ecdatlarım, ana, babam,
Sende doğıp öskenler.
Tek bir sende derman tapam,
Kederlenem, ökünem.

Tek bir sende men özüme,
Bolluq tapıp yaşayım.
Qayda barsam her sözümde,
Seni aňlam, arayım.

Qayda barsam yanımdasıñ,
Hayalımda-oyumda.
Nefesimde, qaygımdasıñ,
Hür ateşli qoynumda.

Sen o mensiñ, men de senim,
Bir anadan doğğanımız.
Ekimizde yer yüzünde,
Qırım adı alğanımız.

Men Qırımım, sen de Qırım,
Ecdatlarım Qırımlar.
Hayal, oyum, ökünç, yırım,
Qırım, Qırım, Qırımlar.

Mensiz saña, sensiz maña,
Bu dünyada yaşav yoq.
Altın hazinesin maña,
Senden hatrım, qarnım toq.

Sennen yatam, sennen qalqam,
Sennen nefes alam men.
Aqşam, saba ocaqlarda,
Ateş olup yanam men.

Sennen küreş yollarında,
Nasıl ağır olmasın.
Küç eksilmey qollarımdan,
Maña derman olasıñ.

* * *

Qırım, ada asıl olıp doğğanda,
Rabbim maña lâyıq körüp bergenler,
Yer yüzünde insan peyda olğanda,
Meni Qırım bağırında körgenler.

Nasıl halqlar kelgen, keçken, yaşağan,
Olar hepsi Qırım içün kelmeşek.
Yüregimde soñsız sevgi aşlağan
Qırım mençün yımşaq yastıq, hem töşek.

Qırım benim ağrım, bahtım, taqdirim,
Anam, babam, hayal, oyum, ümütim.
O olmasa, men de olmam hiç Qırım,
O benimçün billür suvdan bir yutum.

Sen olmasañ, sen olmasañ, Vatanım,
Közyaş töktüp ev qurmazdım bağrıñda.
Ğurbet ilde sınsa da qanatlarım,
Bahıtlıyım bugün seniñ yanıñda.

EMİN OL

Emin ol sen, Perçem dağı,
Sarı Qaya, Baqataş,
Men ebediy keldim doğmuş
Köyüm saña, Taraqtaş.

Taş-qayalı etigiñde
Can çekişip ev quram.
Seniñ her bir bürtügiñden
İlham alam, quvanam.

Ey, dağlarım, çoqraqlarım,
Tuvğan Qara deñizim,
Sizni coysam, men ağlarım,
Külüp olmaz Nargizim.

Allah maña coydurtmasın
Seni doğmuş köyçüğim.
Hasret etip ağlatmasın
Menim ğonce gülçüğim.

NAVREZ KELDİ

**Yurtumuzğa Navrez keldi,
Keldi bahar, qızdı yer.
Perçemimni taray endi
Suvuq degil, hafif el.**

**Navrez keldi, aşığıñız
Tarlalarğa, çöllerge.
Boldurmayıp çalışıñız,
Quvanç külsün közlerde.**

**Navrez keldi, quşlar ote
Bağçalarda, bağlarda.
Azbarlarda işler yete,
Sabahtan aqşamğace.**

**Navrez keldi Suvdağıma,
Toqluğıma, Qozıma.
Keldi Navrez Qutlağıma,
Qaradağ, Otuzıma!**

**Navrez keldi, pıtaqlarda
Hep qabara gönceler.
Yeşil maqat otlaqlarda
Açtı sarı cidemler!**

BALQAYA

**Ey, Balqaya, Balqaya,
Çevre-çetiñ taş-qaya.
Delme-teşik bağırını,
Bağırında yoq balıñ.**

**Balqaya dep, hadıñnı
Ecdatlarım qoyğanlar.
Aşap tatlı balıñnı
Senden hoşnut olğanlar.**

**Ey, Balqaya, Balqaya,
Balqurtlarıñ, bal qayda?
Kimler aldı, ya berdiñ?
Balsız qaldıñ sen kendiñ.**

**Şay olsa da ökünme,
Balqayasıñ sen kene.
Olmasa da qurt-balıñ
Ebediy yaşay adıñ.**

BAĞIŞLA

**Ana topraq, sen sıfırsız cümertsifi,
Ne yapmayıq, sen hepsine könesifi.
O bizlerde aslı hiç de insaf yoq,
Hem de seni acığan az, yaqqan çoq!**

**Ana topraq, ne istesek beresifi,
Sen bizlerni ölçüsiz pek sevesifi.
Ama bizler seni ura, yaqamız,
Tüşünmeymiz kimge zarar yapamız.**

**Sen bizlerçün yekâne bir anasıñ,
Ne yapsaq da sen hepsini yutasıñ.
Ah, bizler de azçıq saña oşaydıq,
Senden örnek, hünere alıp yaşaydıq.**

**Ana topraq, sen bizlerni bağışla,
Sevgeniñday sev, say, kene alğışla.
Qabahat bizde, men añlayım, men bilem,
Seni doğmuş anam kibi men severim.**

QAVUŞQANDA

**Bir ayaqdan birine avuşqanda,
Mına-mına niyetke qavuşqanda,
Abdıraymız, sürüne, yıqılamız,
Safsatalar içinde sıqılamız.**

**Soñ kimniñdir zıtına zıtlıq etip,
Ayda-yılda bir kere yolını kesip,
Toplana da, tarqala, talaşamız.
Vaqıt keçə, egersiz alaşamız.**

**Asırlarnen şay yaşap, biz kim olduq?
Ruslar içün «poganıy tatar» olduq.
Bu da bugün az diye talaşamız,
«Poganıy» degenlerge qarışamız!**

**Bir ayaqdan birine avuşqanda,
Mına-mına niyetke qavuşqanda...**

MEN KİMİM?

*Acayıp şair, yazıcı, milliy
küreşimizniñ aqsaqalı
Seytülmer Eminge bağışlayım.*

**Her bir haber düşüncege daldıra,
Tele olsun, olsun gazet ya jurnal.
Küpe-kündüz miyav kuşlar bağıra,
Bar da aña, bu dünyada ne ola!**

**Kökümüzde yıldızdan çoq «yoldaş» bar.
Qorqam qalpaq kiymey tışta yürmege.
Kim olsañ ol, qalmadı hiç itibar.
Bu ne böyle, isteyim men bilmege?**

**Sabah küneş doğar-doğmaz kün bite.
Köz yümğance al tañ ata, afta yoq!
Vızlı, vıznen aylar keçe, yıl bite,
Faydalı bir iş yapmağa vaqıt yoq!**

**Paralılar bugün hava sımarlay.
Biñler öle, biñler doğa, işsizim!
Cebim bom-boş, içinde yel uvulday,
Bu dünyada aytañ, dostlar, men kimim?**

CEDVEL

**Sen cedvelde qaçınıcıñ?
Qaçan nevbet kelecek?
Men bilmeyim, sen bilmeysiñ
Kim ne vaqıt ölecek!**

**Padişahmı, çobansıñmı
Aslı hiç te, fârqı yoq.
Anasıñmı, babasıñmı,
Balañ barmı, balañ yoq.**

**Sen çapasıñ, men de çapam,
Kâh ögdesiñ, kâh artta.
Kâh coyasıñ, kâh tapasıñ,
Sıqılasıñ ortada.**

**Kâh taptala, ezilesiñ,
Kâh ağlay, kâh külesiñ...
Cedvel keçe, nevbet kele,
Bu dünyadan ketesiñ!**

QIRIM TİLİ

**Bu dünyada sen olmasañ,
Men de yoqım, Qırım yoq!
Ana tilim, sen yoq olsañ,
Milletim yoq, ilim yoq!**

**Qırım tili, sen olmasañ,
Hayal, oyum, yırım yoq!
Ana tilim, sen yoq olsañ,
Menim içün yaşav yoq!**

**Ana tilim, seni coysam,
Say özümni coydım men!
Qayta-qayta biñ doğsam da,
Yer yüzünde kimim men?**

**Qırım tili – canım, qanım,
Yaşayışım, Vatanım!
Ana tilim, sennen qattım,
Sensiñ benim çin adım!**

**Qırım tili, ğururımsıñ,
Nesilimsiñ, ecdadım!
Ana tilim, sen Qırımsıñ,
Sensiz yoqtır Suvdağım!**

**Qırım tilim, sen olğanda,
Men de barım, halqım bar!
Yer yüzünde sen olğanda
Yaşav, ümüt, quvanç bar!**

MEN İŞANAM

**Men işanam, işan sen de,
Ulu bahar kelecək.
Seni, meni quçaqlaycaq
Sarıp, ohşap öpecek.**

**Mücizeli kökümüzniñ
Yıldızların toplaycaq.
Olar içün bahıt tolu
Qapuların açacaq.**

**Sahip olup yaşaycaqsıñ
Doğmuş Ana Yurtuñda.
Hür zamannıñ anahtarın
Alıp eki qoluña.**

SEN QIRIMSIÑ

**Ulu halqım, Qırım seniñ temeliñ,
Canıñ, qanıñ, küneş, ay, köz bebegiñ.
Qırım Qırım milletiniñ çin adı,
Ana topraq, ana suvuniñ dadı.**

**Seniñ güzel Qırım degen adıñ bar,
Tatar adı seniñ yoluñ ete tar.
Lağap seni toprağıñdan qopara,
Hor başıña biñ bir belâ çıqara.**

**Öz yurtuñda ete seni kelmeşek,
Dersiñ, saña doğmuş degil bu beşik.
Kimgе kerek böyle lağap, qatmer ad,
Yügeni yoq, egeri yoq baştaq at.**

**Tamırı yoq, meyvası yoq, piç terek,
Bizge öyle taqılğan ad ne kerek ?
Seniñ doğmuş Qırım degen adıñ bar,
Tatar adı seniñ yoluñ ete tar.**

**Hor Qırımlar, bunu esten çıqarmañ,
Siz Qırımsız, başqa adnen yaşamañ!**

SEN DE, MEN DE

**Menim yeşil, dağlı-taşlı
Çölleri bol, mekânım!
Sevindire qartnı yaşnı
Bol mahsullı tükânım.**

**Menim baba-dedelerim,
Ecdatlarım Qırımlar!
Ağa, abla, kâdâlarım,
Bu topraqta doğğanlar.**

**Menim hayal, oy, yırlarım
Sende hasıl olğanlar,
Efsaneler, masallarım
Sende tamır atqanlar.**

**Sen de, men de bir ananıñ
Bir babanıñ balaları,
Sen de, men de bir adanıñ,
Bir topraqnıñ adları.**

1995

QIRIM OLIP YAŞAMAĞA İSTEYİM

**Qırım olıp yaşamağa isteyim.
İstemeyim Tatar olup ölmege!
Qanlı küreş yollarında ölsem de,
Qırım olıp ölgenimni isteyim!**

**İstemeyim Ana Vatan Qırında
Tatar olıp yaşamağa, ölmege!
Baba, dede ecdatımınñ Yurtunda
Yavur taqqan lağap ile yürmege!**

**Men Qırımım ecdatlarım, bileler,
Tatar olsam, cesedimni almazlar!
Lâkin barlar aramızda sersemler,
Lağapların ölgen soñ ne yaparlar?**

**Haqqım yoqtır Vatanımda – Qırında
Tatar olıp yaşamağa lağapnen.
Baba, dede ecdatımınñ yurtunda
Yaşamağa isteyim öz adımnen!**

* * *

Ana tili – Qırımlarnıñ canıdır.
Ana tili – Qırımlarnıñ qanıdır.
Bu dünyada Ana tilnen barsıñ sen,
Ana tilsiz bu dünyada yoqsıñ sen!

Yoq keçmişıñ, kelegeğıñ, nesiliñ,
Ana tilsiz quruğan bir selbisiñ.
Yer yüzünde yoqtur seniñ temeliñ!
Kim der saña, sen Qırımsıñ Qırımında?

Ana tilde laf etmeseñ yurtuñda?!
Kim der saña, Qırım seniñ vataniñ,
Qırım seniñ şan-şerefiñ ve añıñ?
Sen, sen degil, til bilmeseñ, mahlûqsıñ!

Bu dünyada milletiñ yoq, sen yoqsuñ!
Adıñ yoqtır! Qırım yoqtır!
Halqıñ yoq!
Seni insan etken iliñ, sesiñ yoq!

ANA TİLİM

Halqımızınñ ana tilin horlamayıq,

Qırımlar!

Ağlatmayıq, taptamayıq, hem bozmayıq,

Qırımlar!

Sevip-sayıp ögreneyik, laf eteyik

Qırımca!

Soñ bizlerni yoq etalmaz hiç bir türlü

yırtıcı!

Halqımızınñ barı-yoqu tilge bağı,

Qırımlar.

Tilimizni yoq etsek biz, kimmiz bizler,

Qırımlar?

Başqa tilde laf etsek biz, kim der bizge,

sen Qırım?

Deyalmazsıñ, aytalmazsıñ gür davuşnen,

men Qırım!

Halqımızını millet etken doğmuş

Ana tilimiz.

Tilimizni coysaq bizler, yoqtır bizim

İlimiz!

Yoqtır Sudaq, yoqtır Qırım, bugüniñ yoq,

yarınıñ!

Nesliñ yoq, ecdatıñ yoq, yoqtır parlaq

yarıǵıñ!

Ey, milletim, pek yalvaram, öǵüñizge tiz

çökem!

Hepiñizni sevip-sayıp, quçaqlayım,

hem öpem.

Tilimizni sevip-sayıp ögreneyik,
saqlayıq,
Ruslaşmaqnı, vaqıt keldi, endi bizler
taşlayıq!
Ana tili her milletniñ ay, yıldızı,
küneşi!
Halqımızın millet etip yaşatqan
küç-küreşi!
Ana tilde lafeteyik, ögreneyik,
Qırımlar!
Soñ bizlerni yoq etalmaz hiç bir türlü
zıpqınlar!

UNUTAMIZ

Şeytannıñ şeytan olğanın unutamız,
Patta-satta ondan eyi söz eşitse.
Dalğa taşqa urğan kibi urulamız,
Bile-bile olacaqmız parça-kese.

Dinsizden eyilik bekleyimiz asırlarnen,
Şeytannıñ dinsiz olğanın bileturıp,
Bostanımız suvarsaq da zem-zem suvnen,
Hiç bir vaqıt tatlı olmaz accı turup.

NE YAŞAYSIŇ?

Bu dünýada ne yaşaysıň, halqqa faydaň
tiymese?

Ana tilde laf etmeseň, at özüňi
kütme.

Tavuqlardan belki bir şey ögrenirsiň,
aňlarsıň.

Her mahlûqniň öz tili bar, bar seniň de
öz tiliň.

Ecdatlardan saňa qalğan öz adetiň,
öz iliň.

Sen olarnı kütmegece, bilmegence,
sen kimsiň?

Milletiňniň taqdirinden saňa nasıl,
his siňsin?

Alma-alma, erik-erik, sen bir ceviz
teregi.

Her biriniň özüne has öz tamırı,
özegi.

Sen yatlarğa qarışqan soň, ne bademsiň,
ne findıq.

Ne almasıň, ne eriksiň, ne de accı bir
fıstıq.

Mına böyle bugün bizler özümüzni
coyamız.

Neni coysaq coyayıq biz, coyulmaz hiç
boyamız.

Sen anadan doğğan vaqıt seniñ adıñ
qoyula,
Bülbül kibi söylenseñ de, kim olğanıñ
duyula.
1998

ÖZ TİLİÑNİ UNUTMA

Evde, yolda, ortalıqta yürem men,
Tapalmayım Ana tilde laf etken!
Bu insanlar nasıl millet, kim eken?
Öz tiline – ana tilge ne etken?!

Yat tillerni bilmek, ebet, zenginlik.
Oqu, yaz sen biñ-bir türlü tillerde.
Sen taparsıñ ana tilde birdemlik.
Çevre-çetke aylanıp baq, kimerde.

Ne yapsañ-yap, öz tiliñni unutma.
Bir kün devlet tili olur Qırımnda.
Dede saçqan tereklerini qurutma.
İñlesin o dağ-taşıñda, qırıñda!

ZEKKİ QILIÇ

*Türkiyeden kelgen diñ ocası
Zekki Qılıçqa bağışlayım*

**Zekki Qılıç, Zekki Qılıç,
Bilgiñ seniñ keskin qılıç.
Her bır sözün deger, hikmet,
Müslümanğa ruhiy nimet.**

**Nasihatların hikmetli,
Pak, temiz hem bereketli.
Duanen namaz başlaysıñ,
Allah qorqusı aşılsın.**

**Yüce Qur'an oqumasın,
Camide namaz qılmasın,
Bugün senden öğrenemiz
Nasıl müslüman olmasın.**

**Dinimizniñ inceligin,
Rabbimizniñ yüceligin,
Allaha itaat etmek –
Günâh, savap nedir bilmek.**

**Sen bizlerge öğretesiñ,
Din-iman ne bildiresiñ.
Sağ ol, bar ol, Zekki Qılıç,
Bilgiñ seniñ keskin qılıç.**

«İslâm yolu»

İSLÂM YOLU

İslâm yolu dünyada eñ doğru yol,
Adaşmayıp ketkenge uzatır qol.
Tek bu yolda olğanlar tapar bahıt,
Göñüllerge ruh aşlar o her vaqıt.

İslâm yolu yoluña şavle töker,
Seni basıp bağrına sever, öper.
O sen içün bir meşal, adaştırmaz,
Faniy dünya işinde şaşmalatmaz.

İslâm yolu şefqatlı, nurlu bir yol,
İnsanlarğa mucize uzatqan qol.
İslâm yolu Allahnıñ bergen yolu,
Azamatlı, qudretli, küçlü qolu.

EY, İNSANLAR!

**Ey, insanlar, siz ne vaxt a larsınız,
Yetersiniz eyilikni  qadrine?!
Birbirinizge k ler y znen ba arsınız,
Muhabbetlik ba ı larsız kin yerine?**

**Ey, dinda lar, siz ne vaxt qurtulursuz
Dinsizlerni , yavurlarni  pancasından?!
Daha ne qadar  er adımda s r nirsiniz
A ır taqdir, hor ya ayı  accısına?**

**Siz ne vaxt din-iman a kelirsiniz?
K tersiniz baba-dede adetlerin?
Eyilik yapıp, g n hlarnı silersiniz?
Vatanımızda ya arsınız adaletli?**

**Siz ne vaxt yolu ınızı de i tirip,
Rabbimizni  haq yoluna  ıqarsınız?
G nahları qarmaqlar a ili tirip,
So sız teren zindanlar a atarsınız?**

**Siz ne vaxt bilirsiniz, a larsınız
Tutqan yolu ı qayda kete, alıp bara?
Daha ke  de il, toqta, t   n, uyanınız!
Dinsiz,  eytan sizni aldap sarıp ala!**

**Faniy dünya ziy-çuvuna aldanmañız!
Yarınıñız ne olacaq bilesizmi?
Qısqa ömür tatlısına sığınmañız!
Dinsizlikke batqanıñızni sezmeysizmi?**

**Ey, dindaşlar, pek yalvaram, uyanıñız!
Aslı uymay yapqanıñız dinimizge!
Dinimizni kütüp, savap qazanıñız,
Eyi olsun, güzel olsun hepimizge.**

**Rabbimizge, din-imanğa kelmegence
Hür yaşayış şevqatını körmek pek zor.
Yaşayışniñ aq-qarasın bilmegence
Bugünimiz, yarınımız olur hep hor.**

QOLAY DEĞİL

**Qolay degil ana olmaq dünyada,
Ama qolay eyilikni yıqmağa.
Şay tiklengen, şay qurulğan bu duvar,
Biri yıqa, biri bile qurmağa.**

**Ne olurdı her kes olsa qurucı?
Kimseniñ olmazdı kimsege borcu.
Olur edi dünyada tek eyilik,
Olmaz edi aramızda ğarezlik.**

**Muhabbetlik hepimizni sarardı,
Hepimizni sevindirir, ohşardı.
Vicdanımız olsa endi pak, temiz,
Vaqıt tapıp yaşar edik hepimiz.**

**Boş olmazdı hiç bir vaqıt camiler,
Çoq olurdı dinimizni kütkenler.
Yer yüzünden dinsizlik yoq olurdı,
Allah Taalâ hepimizni qorurdı.**

**Ey, cemaat, bu şeylerni bileyik,
Dinimizni unutmayıp küteyik.
Soñ saranlar aramızdan yoq olur,
Analarnı sevgen-sayğan çoq olur.**

Birbirinen talaşqanlar azlaşır,
Eyilikni bilgenler de çoqlaşır.
Biraz rahat kün keçirir analar,
Küneş küler, bahıt tapar insanlar.

SATILĞANLAR

Şey, parağa satılğanlar, dinsizlerge uyğanlar,
Avcılardan qorqup qaçqan, şaşmalığan tavşanlar.
Aslı, hiç de, tüşüngen yoq, vaqıt kelse öleceñ.
Bar-yoquñı, kim olsañ ol, hep bir taşlap keteceñ.

Lâkin bunen iş bitmeycek, bunu kerek añlamaq.
Kerek olacaq ğayrıdan kene kelip yaşamaq.
Gunahlarıñ bitmegence kelip-kelip keteceñ,
Saña bağı, her kelüvde nasıl ömür köreceñ.

Faniy dünya, yalan dünya, sınav içün qurulğan.
O sınavdan keçalmasañ, öz boynuñı uracaq.
Ya müslüman olacaqsıñ, ya yavurğa döneceñ.
Ya dünyada azap çekip, sümsüklenip yüreceñ.

Cuma künü camilerge barmağan o kimseler,
Müslümanmı, hristianmı, baptist, buddist, o kimler?
Ğoncesi yoq terek-daldan eyi meyva bekleme.
Suv qoymanıñ faydası yoq, tübü teşik legenge.

1998

EY, RABBİM!

**Kün sayın insanlar Allahtan çetlene,
Kün sayın tüşünmey iş yapa köndelen.
Kün sayın eyilik, insanlıq hep söne,
Ey, Rabbim, ne ola neçün şay, sen söyle?**

**Kim söyler, kim aytır biz qayda ketemiz,
Kün sayın batamız yabaniy dinlerge.
Dinsizlik hep arta, dinimizni kütmeymiz,
Kim bizni itekley bu ağır künlerge?**

**Ey, Rabbim, bağışla, gunâhımız elbet çoq.
İblisni qolundan bizlerni qurtar sen,
Men bilem, añlayım, o bizde insaf yoq,
Bizlerni añlaycaq, ohşaycaq tek bir sen.**

**Ey, Rabbim, yalvaram, Qırımın Qırım et!
Yavurnı Qırımda azlaştır ve yoq et.
Ey, Rabbim, ögüñde baş egem, tiz çökem,
Bu arzı-niyetni tezleştir, kerçek et.**

**Bu arzı-niyetni tezleştir, kerçek et,
Qırımın Qırımda çoqlaştır, temel et.
Bu benim eñ soñki, eñ qıymet istegim,
Bu benim halqımçün çin aydın tilegim.**

ADAŞMAÑIZ

Bu faniy dünyada adaşmañ, dostlar.
O sizni küldürir, ağlatır, horlar.
O sizni köterir, padişah yapar,
Uçurım qayadan köterip atar.

Bu faniy dünyanıñ turmuşı yalan,
Kelgen soñ dünyağa, Allahqa inan.
İslâmıñıñ şartların bozmayıp yaşa,
İster ol divane, ister – padişah.

Bu faniy dünyada adaşmañ, dostlar.
Ne qadar lezzetli olmasın tostlar.
Ne qadar olmasın belde küç, quvet,
Saña da, maña da kelir bir nevbet.

OÑA KÖRE

Mezarlıqta baştan arta,
Husurlana yaşayış.
Tabiat hor, hasta arta,
Yol sim-siyah bir qayış.

Olacaqqa çare yoqtur,
Olacaq şey olacaq.
Daha öyle maya yoqtur,
Yoğurttan süt yapacaq.

Yaşav, turmuş titizleşe,
Ğalip çıqa şeytanlar.
Tilimiz hep küfürleşe,
Husurlaşa insanlar.

Yaşayışnıñ dadı qaçtı,
Keçti hınzır eline.
Hırsızlıqqa o yol açtı,
İne batsıñ beline.

Haq-huquqsız zaman keldi,
Kim qabahatlı – arama.
Kâbe yolu tüm-tüz endi,
Doğma-deli bağlama.

«Telik»niñ de işi güzel,
Gece, kündüz öküre.
Pek çoq aram, küfür, yüzüz,
Titis şeyler köstere.

Sen de olduñ bir biçare,
Pısıp-susup yaşaysıñ.
Oña köre kün keçire,
Oña köre aşaysıñ.

CAMİLERİ BOŞ...

Camileri boş milletniñ, evleri de boş olur.
O milletniñ qartı-yaşı, kelegeci hor olur.
Öz dinini kütmegenler bu dünyada oñarmı?
Allah Taalâ onu acıp, sarıp alıp, ohşarmı?

Dinsiz iblis saña qarşı bar küçünü yolladı.
O bu yolda nice yıllar seni, halqım, qolladı.
Seni parça-kesek etip, bar dünyağa tarqattı.
Camilerge barmasın, dep, yollarınıñ qapattı.

Can-yüregiñ ağırsa da, söyleycegim men kene,
Yüzüñ-betiñ al qan olur, qarşı ketseñ sen dinge.
Aylan da baq tutqan yoluñ, qayda barıp çıqacaq.
Kimni ohşap, kimni ezip, qara yerge tıqacaq!

OÑMAZ

Gece-kündüz qutursa da,
Hiç bir vaqıt oñmaz o.
Dört qanatlı quş olsa da,
Gül dalına qonmaz o.
Doğru yolda sürünir o,
Oğrar qaza, belâğa.
Özü deseñ qara-qarğa,
Oşamaz o aqayğa.
Ağlanır o körüşkende:
– İşim uymay, yoq param.
Oqumadı yaş ekende,
İşi – haram, aş – haram...
Körülmez o camide,
Tek zenginlik bar aqılda
Yana-küye can bere...
– Yarın ketem Goskomnatsqa,
Maña yardım bersinler!
Tavanımdan yağmur aqa,
Evge kelip körsünler.
Baq o nasıl evler qura,
Men aranda yaşayım!
O köbete, yantıq aşay,
Men ötmek de tapmayım!

Mına nasıl söylene o,
Közü toymaz mashara.
Eñqasçıqtan büklene o,
Yüzü-beti qap-qara.
Allah evi boş olğanda
Sofrañ aşqa tolarmı?
Qalbiñ şıfa tolmağanda,
Allah seni yoqlarmı?
Eger olsañ sen müslüman,
Din-imannı qaviy tut.
Sever halqıñ, sever zaman,
Sever seni Ana Yurt.

AH, NE QADAR...

Ah, ne qadar sopa lâyıq emiş-demiş yürsetkende
Haram işni helâl sayıp, saña-maña yetkizgenge.
Ah, ne qadar dinimizge uyğunsız işler yapamız.
Şay da zayıf birliğimizge tesirli ayaq çalamız.

Ah, ne qadar küfürleymiz hür yaşavnıñ asılını.
Birbirimizni küldürmeymiz açıp bahıt qapusını.
Ah, ne qadar kötek lâyıq öşek, yalan yürsetkenge.
Öylesine berseñ qayıq özün otur dümenine.

OÑARMI YATQA BARĞAN?

**Küfür hayal, dinsiz oy.
Bozuq evlâd, haram toy.
Ğamsız quvanç, şeñ yalan.
Oñarmı yatqa barğan?**

**Ar-namus yoq, satıldıñ!
Cehennemge atıldıñ!
Ayrıldıñ din-imandan,
Ana, baba, halqıñdan!**

**Aynı, küneş bellediñ,
Yüregiñ zehir biyledi.
Yattan, sen ne beklediñ,
Soy-sopuñı terk ettiñ.**

**Endi peşman etesiñ,
Közyaş töküp yüresiñ.
Qabahat tek özüñde,
Elem etme kimsege.**

SEN MENİMSİŃ, GÜZELİM

İşke ketem, işten qaytam,
Göñlümdeşiñ, güzelim.
Diñle meni, saña aytam,
Seni sevem, güzelim.

Yanımdasıñ, uzaqtasıñ,
Sen mennensiñ, güzelim.
Qayda olup, ne yapmayım,
Qanatımsıñ, güzelim.

Yazda, qışta, suvuq, sıcaq,
Bağrımdasıñ, güzelim.
Ferahlanıp açsam quçaq,
Seni saram, güzelim.

Hayal, oyum, mucizemsiñ,
Menim yarem, güzelim.
Menimçün sen mütebersiñ,
Sen menimsiñ, güzelim.

İŞLEMEY

Hikâye diñlerim, bir güzel haqqında.
Bilmeyim, sabırım yetermi soñuna.
«Qaltırar yüregim güzelge baqqanda», –
Der oğlan, hem baqar oñuna, soluna...

Horlanam, utanam biçare halımdan.
Eskence içinde duyam men özümni.
Dersin o, nur alğan ateşli yalından,
Yüzüne baqqanda, yaqar o közümni.

Deñizday mas-mavi ateşli közleri.
Kirpikler – sim-siyah, qanatlı dalğalar.
Yürekni coştura bal-şerbet sözleri.
Sallanıp-sallanıp, köküsler qaltırar...

Yüzünde küneşniñ şavlesi parıldar.
Al-kiraz dudaqlar yalınday yanarlar.
Qarılğaç qanadı – qınalı parmaqlar.
Qulaqta küpeler – sararğan yapraqlar.

Saçları tobuqtan. İnce bel, yaş bir qız.
Yanarlar alevnen qırmızı yanaqlar.
Boynunda yiltırar zıncırlı ay-yıldız.
Selbiler sallana, töküle yapraqlar.

Selbiler sallana... quçaqlap alam, dep.
Maña ne! Sallansa, sallansın selbiler!
Men bilem, bu dünya acayıp-mürekkep...
Meni de bir zaman güzeller sevdiler.

HASRET EDİM

Men yareme hiç antımını bozmadım.
Hiç kimseni aldatmadım, sevem, dep.
Küncülikten yanıp, azıp-tozmadım.
Yanmadım men yaşın kibi güdürdep.

Men kimseniñ bahtın tutup almadım.
Taqdirimnen sırdaştım da, yaşadım.
Hiç kimseniñ haznesine dalmadım.
Hammal kibi öz yükümni taşıdım.

Utanmadım yamav urba kiymege.
Mısır boğday arap çölde yürmege.
Qorqtım qolnen gönçe-gülge tiymege.
Hasret edim baba yurtnu körmege.

EY, YAŞ NESİL

**Ey, yaş nesil, aç közüñi,
Men kimim, dep oyğa dal.
Atma cehennemge özüñi,
Ecdatlardan örnek al.**

**Kelecekni biraz oyla,
Ne yapasñ, tüşün baq.
Aqlıñnı biraz topla,
Bil qara ne, nedir aq.**

**Bugün seniñ sevingeniñ,
Yarın seni ağlatır.
Seniñ maruşke sevgeniñ
Seni bir kün çatlatır.**

**Belleme sen bugünküday
Her şey yahşı olacaq,
Künler keçip, qartayğan soñ
Taqdir seni yıqacaq.**

**Soñra aqıl başqa kelip,
Biñ peşmanlar etseñ de
Bağırını qurtlar delip,
Ökelenip ketseñ de.**

**Qurtulmazsıñ, inan maña,
Ketkenlerden sorap baq.
Bugünüñni cennet sanma,
Her taraftan oylap baq.**

**Bugün eyi dep özüñni
Otqa atma qardaşım.
Tut ana-baba sözüni,
Deme soñra adaştım.**

**Tut ana-baba sözüni,
Diñle olar ne ayta.
Keç olmazdan aç közüñni,
Olmasın soñ zaparta.**

**Daha keç degil, aç közüñni,
Toqta, tüşün, oylap baq.
Tut ana-baba sözüni.
Demesinler, ey, ahmaq!**

1995

UNUTALMAM O KÖZLERİ

Men isterim, elge dönüp,
Saçlarıñı taramağa.
Aqşam-saba seni körüp,
Quçağıñda yal almağa.

Seniñ içün hazırım men,
Zor yolları smamağa.
Sevgi yırın yazarım men,
Sevem seni, inan maña.

Geceleri, kündüzleri
Tek sen benim oyumdasıñ.
Unutalmam o közleri, –
Yüregimniñ qan yarası.

İsterim men, elge dönüp,
Saçlarıñı taramağa.
Saba-aqşam seni körüp,
Quçağıñda yal almağa.

* * *

Ah, bir daha körüşsek te,
İnce belini sarıp alsam.
Tağı atqanca öpüşsek te,
Soñ, tiziñde, yuqlap qalsam.

Daldım hayal deryasına,
Közlerime yuqu kirmey.
Yüregimiñ yarasma,
Bar da dayan, kimse bilmey.

Tek seniñ bal dudalarıñ,
Yaqtı benim yüregimni.
Narday qızıl yanaqlarıñ,
Qamaştıra közlerimni.

Oylap alsam tenim titrey,
Gece kökte ay doğğanda.
Hiç kimsege baqqım kelmey,
Bu dünyada sen olğanda.

SUVDAĞIMA BAHAR KELDİ

Suvdağıma bahar keldi,
Kene yırlay bülbüller.
Qoqu saçıp azbarlarda
Aça kene sümbüller.

Kene yırlay bülbül dalıp,
Yüregiñden aldırıp,
Kene şuvlay mavı yalıñ
Çın oylarğa daldırıp.

Uluqlardan taşqan suvlar
Deñizlerge aşıqa.
Seni körüp, oldım sevda,
Güzel yarsıñ, Şefiqa!

Perçem dağı oyğa dalğan.
Bilmem neler tüşüne.
Nomay gülli kiraz dalı
Kelin kibi bürüngen.

Suvdağıma bahar keldi,
Bağ-bağçalar yeşerdi.
Yüregimni sevgi seli,
İnanıñız, delirtti.

«Suvdağıma bahar keldi»

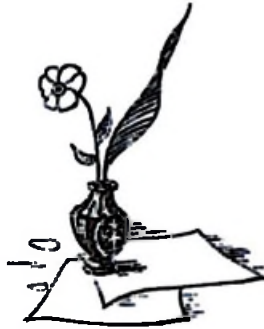

QADINLAR

Gül bağcamnıñ al gülleri, qadınlar,
Qara közlü, qara qaşlı, qadınlar.
Ay, qadınlar, vay, qadınlar, qadınlar!
Erkekleri yaqqan, yıqqan, qadınlar!

Dudaqları balday tatlı, qadınlar!
Her bir evniñ yaraşığı, qadınlar!
Ay, qadınlar, vay, qadınlar, qadınlar!
Çin sevgimniñ mekânısız, qadınlar!

Taqdirimniñ yelquvanı, qadınlar,
Hayal, añım, gür yırlarım, qadınlar.
Ay, qadınlar, vay, qadınlar, qadınlar!
Küneş, ayım, yıldızlarım, qadınlar!

NİYETİM

Boynuñda mercan olmaq niyetim.
Saña sadıq bir yar olmaq niyetim.
Bal dudaqlar balın içmek niyetim.
Daim seni körüp turmaq niyetim.

Saba qalqıp seni öpmek niyetim.
Aqşam seni sarıp almaq niyetim.
Gül bağçadan güller kesmek niyetim.
O güllerni saña bermek niyetim.

Saña beyit, yırlar yazmaq niyetim.
Közleriñniñ nuru olmaq niyetim.
Tizleriñde yuqlap qalmaq niyetim.
Sennen yaşap, sennen ölmek niyetim.

SUVDAQ QIZLARI

Yağmurlar yağsa, yüvulur ızlar,
Dülberden dülber Suvdaqta qızlar.
Közleri zeytin, qaşları qara,
Yar deseñ, kelip, Suvdaqta ara.

Yar tapsañ mında, qadriñi taptıñ!
Özüñni ömürlük, bahıtlı yaptıñ.
Ey, Suvdaq qızı, aqranıñ yoqtur!
Sen olğan yerde, çin-quvanç çoqtur.

**Ey, Suvdaq qızı, dölbersiñ, dölber,
Sen içün aç bağçada güller.
Közleriñ zeytin, qaşlarıñ qara,
Men sevda oldum, yüregim yara.**

YAŞAYIŞ

**Yaşayış, o bir merdiven,
Kâh sayı ya da pek teren.
Çapa-çapa boldurasıñ,
Kâh yana, kâh quvanasıñ.
Kâh ağlaysıñ, kâh kulesiñ,
Bir kün kele, soñ ölesiñ,
Ama hayat devam ete,
Öz yolunen çapıp kete.
Onıñ başı, soñu yoqtır,
Kimgе sayı, kimgе teren,
Bar hem küygen, hem zevq sürgen.
Bar paralı, parasızlar.
Bahıtlı, bahıtsız yıllar.
Bar yıqıcı accı sözler.
Meni yıqtı sırlı közler.**

Ey, balalar, Navrez keldi!
Dağ-qırlarğa çapıñız.
Mor melevşe açtı endi,
Şeñleñiz, yıǵıñız.

Ey, balalar, Navrez keldi!
Bağçalarğa, bağlarğa...
Bahar suvuq qışnı eñdi
Uçmay kökte qarğalar.

Ey, balalar, Navrez keldi!
Oyna, yırla, külüñiz.
Şuvultılı selbilerday
Serbest, sağlam ösüñiz.

NE KEREK?

Dam yapqanda ne kerek?
Balta kerek, mıh kerek.
Erende, çökülç, merdiven,
Tahta kerek şifernen.

Her şey tekmi, her şey bar,
Azbarda da yağmay qar.
Aytıñ daha ne kerek?
Men bilem: usta kerek!

2000 c.

«Qafes»

429434

1970-1971

QAFES

Enver qafes yapmağa
Ağasından ögrendi.
Dutqa asqan qafesni
Quşçuqlar da begendi.

Tatlı yırlay quşçuqlar,
Qanatların yaydırıp.
Enver körüp quvana,
Quşçuqlarnı qayğırıp.

Aqşam, saba, üylede
Quşçıqlarğa yem sepe.
Qafesini temizley.
Kerek olsa tamirley.

Balalarğa mektepte
Öz hünerin ögrete.
Ocalar dey: «Maşallah!
Enver kibi balalarğa».

NASIL ETİP

**İnce, taze bulutçıqlar
Nazik kökte kezine.
Uça ap-aq pamuçıqlar
Beyaz güller eline.**

**Olar qayda aşıqlar?
Mektepkemi, mektepten?
Zıy-çuvlaşıp çapışalar
Suqlanınlı pakliknen.**

**Ana tilde laf eteler
Ecdatlarnıñ ilinde.
Nasıl mesele çezeler
Ana Vatan kökünde?**

**Kâh toplana, tarqalalar
Dalıp hayal-oylarğa.
Bilmem ne dep bağıralar
Qonup yüce dağlarğa.**

**Eşitem men, añlayım men
Sizde olğan qasevetni.
Nasıl etip yollayım men
Sizge kerek küç-quvetni?**

QIŞ

Salqın yellər eše endi.
Endi suvuq sabahlar.
Beyaz-qarlı künler keldi.
Çana taya balalar.

Qarağaçlar pıtağında,
Qarıldaylar qarğalar.
Qarılğaçlar yatağında,
Tek torğaylar qalğanlar.

Yer yarılp, yerge kirgen
Qırmısqalar, böcekler.
Böyle qışnı kim beklegen,
Ayazlana geceler.

Kündüz, mektep azbarında,
Zıy-çuv qopa sadalar.
Asıl yoqtır aramızda,
Şeñlenmegen balalar.

SEYİTHALİL

Menim adım Seyithalil,
Onıñ adı Selâmet,
Men ne desem o qail
Göñlü tolu merhamet.
Bir azbarda yaşaymız,
Daim muhabbet oynaymız.
Mektepke bir ketemiz,
Mektepten bir qaytamız.
Oynap, külüp yüremiz,
Biz Qırımñı sevemiz.
Menim dostum Selâmet,
Göñlü tolu merhamet.
Siz de bizday oluñız,
Nurlu olsun yoluñız.

LENNARA

Menim adım Lennara,
Qaşçıqlarım qap-qara.
Zeytün kibi közlerim,
Ap-aq beyaz tişlerim.

Bağçalarda men kezem,
Alma, armut pek sevem,
Ceviz, fındıq aşayım,
Aluştada yaşayım.

YUQLA

Közleriñni yum, yuqla.
Yanıñda seniñ qoqlañ.
Yuqlañız ekiñiz de,
Tayanıp birbiriñizge.

Yuquñız olsun tatlı,
Tüş körüñiz bahıtlı.
Qana kim tez yuqlaycaq,
Tüş körtüp quvanacaq.

ENVER

Enver seve Vatanını,
Anasını sevgen kibi.
Taqip quşlar qanatını
Kökte uça qartal kibi.

Hâlâ oquy o mektepte,
Tek Qırımca laf ete.
Evge kelse kâdâsine
Harflerni öğretre.

YEL

Şaşqın yelçik, qaydan keldiñ?
Neçün seni körmeyim?
Ne aytasıñ, angi tilde?
Añlamayım, bilmeyim!

Añlat maña, ne isteysiñ?
Kel ekimiz oynayıq.
Yüksek selbi töpesine
Al meni de, çıqayıq.

Dost olayıq, söz bereyik,
Tek eyilik yapmağa.
Quşlar kibi qanat kerip,
Havelenip uçmağa.

MEKTEPKE

Soqaq tolu balalar,
Sırtlarında – çantalar.
Olar kete mektepke,
İlim-fen öğrenmege.
Mektep körgen balalar
Terbiyeli olalar.
Hiyanetlik yapmaylar,
Saran, tenbel olmaylar.
Tereklerge tırmaşıp,

Dallarını qırmaylar,
Yollarda taş atışıp,
Pencereler qırmaylar.
Ana mektep ne demek,
Mektepni sevmek kerek.

ESKENDER

Seniñ adıñ Osman olsa,
Menim adım – Eskender.
El-beliñde küçüñ olsa,
Çıqıñız birer-birer.
Men yıqsam da, yıqılsam da
Elem etmem kimsege.
Küç-quvetim olğanını
Men isterim bilmege.

KÖBELEK

Sırlı qanat köbelek,
Her yeri benek-benek.
Uça, qona çiçekke.
Qanat kere küneşke.

İnceçik boynuzları,
Körülmey ayaqları.
Men köbelek tutmayım,
Tutsam da, soñ yollayım

ZİY-ÇUV OYNAY BALALAR

**Ziy-çuv oynay balalar,
Pek şeñ mektep azbarı.
Bulutlar arasından
Küneş küle qızarıp.**

**Soñ baqasıñ, kimse yoq.
Her kes rahle başında.
Kök bulutlı, küneş yoq,
Yağmur yağıp başladı.**

**Pencerede tamçılar
Birbirinen oynasa.
Sanki oynaq balalar
Tenefüste talaşa.**

AZQATI

**Kelmeşekler adıñnı
Ay-Georgiy qoyğanlar.
Kimse bilmey bu adnı
Qaydan olar alğanlar.
Sen biz içün Azqatı,
Ebedien Azqatı.
Azqatınıñ yer qatı
Baba-dedeler adı.**

Dere, töpe, çoqrağı
Neslimizniñ durağı.
Yaraştırı Suvdağı
Alçaq, Perçem, Azqatı.

SUVDAQTA YAŞAYIM

Men Suvdaqta yaşayım,
Yüvez, yüzüm aşayım.
Badem, findıq pek sevem,
Men Qırımca laf etem.
Sen de laf et Qırımca.
Sevilersiñ başqaca.
Anañ, babañ quvanır,
Seni quçaqlap öperler,
Ne isteseñ berirler.
Laf etiñiz Qırımca,
Sevilirsiz toyunca.

ALMALAR

Al küneşten qızarğan,
Pıtaqlarda almalar.
Alıñ aşañ balalar,
Tek dalların sındırmañ.
Sındırsañız terekler
Hem ağlar, hem ösmezler.
Oñıñ içün, balalar,
Tiymeñ össin pıtaqlar.

ELVİRAÇIQ

Tatlı yuqlay Elviraçiq
Qoqlasınen beşikte.
Qoqlasınıñ közü açıq,
Huruldamay o hiç de.

Mavı közlü qoqlasını
Elviraçiq pek seve.
Öpken kibi anasını,
Onu quçaqlap ope.

Tek Qırımca laf eteler,
Tek Qırımca yırlaylar,
Bir-birini pek seveler,
Şeñ-şeramet oynaylar.

YILBAŞ

Yılbaş keldi, balalar,
Qarşılayıp aldılar.
Qarbaba ve Qarqızını
Ap-aq qardan yaptılar.

Oynadılar beraber,
Şeñlendi, quvandılar.
— Qana, kim bile ezber?
Törge çıqıp ayttılar.

Qol köterdi Adile,
Temiz Ana tilinde
Güzel şiir oqudı,
Soñ yerine oturdı.

Bayram künü şeñ keçti,
Oyun, külkü çoq oldı,
Alâcılarnı seçti,
Sofra bereket toldı.

HÜRİYEÇİK

Men sofrğa oturğanda
Bismillâh dep, oturam.
Toyup, sofradan turğanda
Elhamdülillâh aytam.

Qulvalları öğrendim men,
Rabbiyesirni bilem.
Endi her kün yavaş-yavaş
Başqa duva öğrenem.

Eşitkenler dey: «Maşallah»,
Men sevinem, quvanam.
Oqumaqı, yazmaqı,
Ögrete maña anam.

AYŞE

Qoqlanıñ adı Ayşe.
Közçikleri melevşe.
Yuma, aç közlerin,
Añlamayım sözlerin.

Bir töşekte yatamız,
Saba erte turamız.
Bet yuva, kiyinemiz,
Oynamağa ketemiz.

Men Ayşeden sorayım:
– Qayda alıp barayım?
Baqataşqa, Perçemge,
Azqatı ya Mancilge?

– Yoq, – dedi maña Ayşe, –
Yür yığayıq melevşe.
Soñ deñizge tüşermiz,
Yalı boyu kezermiz.

Vatanımnı pek sevem,
Her yerini begenem,
Dağ, deñiz, hem çölünü,
Doğmuş Hasret köyümni.

QAR YAĞA

Lapaç-lapaç qar yağa,
Perçem, Alçaq, Borlağa.
Gircivalı ap-aq kök,
Yağğan qardan her yer toq.

Kök — rıqma-rıq köbelek,
Hepsine qonmaq kerek.
Biri qona başıña,
Biri qona qaşıña.

Daha biri boynuña,
Biri kire qoynuña,
Daha biri dallarğa,
Bağçalarğa, bağlarğa.

Şeñleniñiz, balalar,
Vızlı taysın çanalar.
Muhabbet olup oynañız,
Qırım siziñ adıñız.

RÜSTEMÇİK

Dedesini dinley Rüstem,
O ne dese yapa o.
Hiç bir vaxıt olmay öktem,
Hiç bir işten qaçmay o.

Qoylarını otlatmağa
Sabah erte çıxara,
Hem unutmay ders yapmağa,
Her bir dersten beş ala!

TOQLUQ MASALI

Menim katam toqluqlı,
Pek çox masal bile o.
Mına böyle bir masal
Maña aytıp berdi o.

Bir zamanda bar eken,
Bir zamanda yoq eken,
Köpçektaş degen yerde
Sırlı çoqraq bar eken.

Onuñ tatlı suvunu
Menim baba-dedemler
Taş-qayalar parlayıp,
Köyge alıp kelgenler.

Köyde olğan uç çeşme,
Bitken suvsuz çekişme.
Bağ-bağça suvğa toyğan,
Qurğaq topraq hem Qoyvan.

Suv ketirgen hareket,
Evler tolğan bereket.
Kelgen soñ köyge bolluq,
Toqluq olğan soñ Toqluq.

Suvdan her yer yeşergen,
Bir ay Toqluq şeñlengen.
Böyle quvanç küçük koy
Hiç bir vaqıt körmegen.

Yıllar keçken, asırlar,
Çoqraqtan suv bitmegen.
Katam aytqan masalını
Bugün sizge aytam men.

DİÑLEÑ MENİ BALALAR

**Diñleñ meni balalar,
Sualim bar sizlerge,
Niçün ana-babalar
Hasret olğan deñizge?**

**Qırımlarnıñ vatani —
Yeşil Ada yekâne.
Hayal, oyu ve ańı-
Dar-dünyada bir dane.**

**Hiç uçalmaz quş qanatsız,
Kökke hasret olsa da.
İnsan da şay, o vatansız —
Qanatsız quş avada.**

**Serbest insan o olmaz,
Siz bunu pek ańlañız.
Oñuñ içün yurtıñızni
Sevip-sayıp saqlañız.**

**Qırım degen adıñızni
Köteriñiz köklerge!
Candan sevgen Adañızni
Bermeñiz hiç kimsege!**

Yağmur degil, yağa qar,
Köyümüzge qış keldi.
Kimde hazır çana bar,
Onu bekley bayırlar.
Menim çanam pek vızlı,
Quşday uça bayırdan.
Menim betim qırmızı,
Küneşte pişken narday.
– Endi evge qaytayıq.
Smail dostum çağıra:
– Daha biraz tayayıq!
Napacağım bilmeyim,
Aytıñ kimni diñleyim?
Qış dey yetti, qaytıñız,
Dersleriñizni yapıñız!

MEN QIRIMDA YAŞAYIM

Men Qırırmda yaşayım,
Alma, armut aşayım,
Fındıq, ceviz, muşmolla,
Yüvez, badem, hem ayva.

Bağçamızda her şey bar,
Balday incir, tatlı nar...
Kel beraber aşayırq.
Dost-muhabbet yaşayırq.

KİRPİÇİK

Süyrü burun kirpiçik,
Gece avğa çıqa o,
Sıçan, böcek tuta o.
Qorqmay köpek, tilkiden,
Ne suv, ne de tikenden.
Qaşqırđan da qorqmay o.
Ayuv körüp, qaçmay o.
Hepsi qorqa kirpiden,
Onuñ süyrü inesinden.

BALALAR

**Ey, balalar, balalar,
Sizni seve analar.
Seve sizni babalar,
Qartana, qartbabalar.
Seve sizni ağalar,
Apte, tize, halalar,
Ocapçeler, ocalar.
Siz de seviñ olarnı,
Sayıñ, öpiñ qolların.
Ne deseler diñleñiz,
Yaramazlıq etmeñiz.
Alâ oqun mektepte,
Oluñız eyi tertipte.
Dost-muhabbet oluñız,
Açıq olsun yoluñız.
Din, iman ne biliñiz,
Ana Yurtı seviñiz.
Tabiatı qoruñız,
Sağ-selâmet oluñız.**

DİNARA

Torunım Dinarağa bağışlayım

Menim torunum Dinara,
Pek çeber, işkir bala.
Ama qızım Gulnara
Bilmem daha ne qıdıra.
Kâdâsi İbraimniñ
Beşigini teprete,
Babasinen o serbest
Telefonda laf ete.
Yır da bile o endi.
Anasından öğrendi.
Özü aşay aşını,
Özü taray başını.
Sabah özü kiyine,
Betin yuva, çay içe.
İbraim kâdâsini
Can-yürekten pek seve.
Evge birev kelgende
Çapıp aç qapunu.
Selâm bere. – Kiriñ, – dey,
Soñ qapata qapunu.
Qaytqanda da unutmay
– Kene keliñ, – demege.
Menim torunum Dinara
Mına şay güzel bala.
Siz de güzel oluñız,
Aydın olsun yoluñız.

AMET, MEMET, SEİTMEMET

Amet, Memet, Seitmemet,
Oynaylar daim muhabbet.
Bir mektepte oquylar,
Hiç nizamsız olmaylar.

Amet, Memet, Seitmemet
Yaşaylar bir mahallede,
Mahallenin adı Hasret,
Sen olarnı seyir et.

Amet, Memet, Seitmemet
Camige de baralar.
Babalarnen beraber
Anda namaz qılalar.

Amet, Memet, Seitmemet
Yigit oğlanlar, ebet.
Körgeñler dey:
– Maşallah!
Quvanalar olarğa.

QIRIM MENİM VATANIM

Qırım benim Vatanım,
Anam, babam Qırımlar.
Katam, dedem, ecdatım
Bu topraqta doğğanlar.

Vatanımın men sevem,
Vatanım dep oquyım,
Dört-beş alsam sevinem,
Üç alsam pek ökünem.

Beş almağa tırışam,
Dersni yapam her aqşam.
Ocamız dey: – Oquñız,
Büyük alim oluñız.

QARÇIQLAR

Kökten engen qarçıqların
Kim parçalap yağdıra?
Her birini ap-aq boyap,
Qanat taqıp uçura?
Ey, qarçıqlar aytıñ maña:
Qayda sizniñ eviñiz?
Bir-biriñizge beñzeysiñiz,
Egizlermi hepiñiz?
Anañız kim? Babañız kim?

Kökmi, yoqsa bulutlar?
Yoqsa yüce dağ-qırlarmı?
Yoqsam teren deryalar?
Ana topraq, yağmur, yelmi?
Çöl, tarlalar, ekinlermi?
Yoqsam dünya Ana yermi?

SMAİLÇİK

Yolda oña kim rastkelse,
Selâm berip keçe o.
Yolda yatqan bir taş körse,
Çetke alıp taşlay o.
Tereklerge tırmaşsa da.
Dallarını qırmay o.
Quşçıqlarınñ yuvasını
Hiç bir vaqıt bozmay o.
Şişe qırmay, taş da atmay,
Azbarda top oynay o.
Yapacaqta bir de bir iş
Babasından soray o.
Mına böyle güzel bala
Menim dostum Smailçik,
Men de ondan örnek alam,
Dey edepli bir oğlançiq.

NE GÜZEL VATANIMIZ!

Ne güzel Vatanımız bar,
Deñizi bar, dağı bar.
Ormanlari, çölleri,
Büyük şehir, köyleri.

Öse yañı mahalleler.
Mektepler ve camiler.
Çoqlaşamız Suvdaqta,
Qoz, Ayserez, Qutlaqta.

Qayda barsañ - Qırım bar.
Qış da keldi, yağdı qar.
Vızlı taya çanalar.
Şeñ oynaylar balalar.

ÇAYLAQNIŇ SEDASI

Ismail oğlu Refat Çaylaq 1933 senesi fevral 13-de Suvdaq bölgesiniň Toqluq köyünde doğdu. 1944 senesi mayıs 18-de halqımız Vatanından sürgün olundu. Çaylaqlarınıň çoqbalalı qorantası Özbekistannıň Bekabad rayonındaki Dalverzin-1 sovhozına tıştı. Babaları İsmail Çaylaq cenkniň başmdan soñunacc cebede bulundu.

Belli ki, sürgünlükniň ilk yılları halqımızniň aman-aman yarısı açlıqtan öldü. İşte, evde açlıqtan şişip, ölüm halında scrilip yatqan anasını, qardaşlarını kommunistler teskilâtlandırğan şu amansız hışımniň ölüm pancasından qurtarmaq içün daha küçücek Refat bazarda suv satıp, Özbeklerniň çökəri quşlardan qorup qazanğan bir tilim ötmegini qorantasına ketirdi.

1950 senesi 5-nci sınıfını bitirgen soñ o, Dalverzin-1 sovhozınıň tamir-mehanika zavodında dört yıl tornacı olup çalıştı. 1954 senesi Taşkent hidromeliorasyon tehnikumına kirdi ve onı 1958 senesi bitirdi. Ancaq şu yılları Refat halqımızni doğmuş Vatanına qaytarmaq, milletimizniň siyasiy ve irtimaıy haq-huquqlarını tiklemek içün yañıdan canlana başlağan milliy küreşke qoşuldı.

1964 senesi Taşkentten Krasnodar ülkesine köçüp keldi. Abinsk şehesinde 30 yılğa yaqın yaşadı. Milliy küreşte mında da faal iştirak etti, çoqtan-çoq mitingler ve başqa aksyonları teskilâtlandırmaq ve ötkermek işlerine salmaqlı hisse qoştı.

1987 senesi mart 16-da Krasnodar ülkesinden Moskvağa barğan halq vekillerine yolbaşçılıq yaptı. KGB ve milisler tarafından çoq kereler yaqalandı ve kötek aşadı. Refatniň ilk şiirleri 1967 senesi Taşkente «Lenin bayrağı» gazetinde basıldı ise, onıñ «Bosağada» adlı ilk şiirlereıyıntığı Qırımда dünya yüzli kördi. Şair Sudaqta yaşay.

Ellñizdeki kitap Çaylaqnıñ ikinci cıyıntığıdır. Oña şairniň Ana Vatanı Qırımğa qayıp kelgen soñra yazğan şiirleri kirsetildi. Olarda Siz, muhterem oquyucı, Çaylaqnıñ halqımız öz doğmuş toprağına sahip olmaq, kendi devletini qurmaq, milletimizni, medenietimizni, urf-adetlerimizni saqlap qalmaq, din-imanda qattı turmaq, birlik olup, inkişaf etmek oğrunda yañıgırağan sadasını eşite bilirsiz. Onıñ şiirl-eri sade, añlayışlı halq tilinde yazıldı ki, oquyucı olarnıñ manasını zorluqsız añlar ve bizim ana tilimizde mürrekkep şeylerni de sade söznen anlatmaqniñ imkânı olğanını körer. Böylece, kitap her bir Qırım evinde bediıy edebiyatımızniñ müteber bir nümünesi olmaqnen bir sırada ana tili dersligi olaraq da hizmet ete bilir.

Cıyıntıq sudaqlı yaş istidatlı ressam Zubeir Qadri-Zadeniñ kitaptaki şiirlerniñ manasına zil tutqan acayıp resimlerinden yaraştırıldı. Körgen, bilgen kâr eter ki, kitapnı alñız, körüñiz, oquñız, biliñiz, kâr etiñiz.

Rustem Ali

MUNDERİCE

AŞIQAMIZ	4
SAĞ OL, HALQIM!	5
SEN YANMASAŃ	6
KİMSİŃ SEN?	8
BAQ	9
EBEDİYYEN ADİŃNİ	10
* * *	11
MUSALAR YANMASA	12
BEKLEME	14
PEK KEREKSİŃ, CETEMEN!	16
SÖYLE, MECLİS!	17
LÂYIQ BİZGE BİR KÖTEK	18
NE BEKLEYSİŃ?	19
KENE MESELENİ ÇEZMEDİ YAVURLAR... ..	20
YÜREGİM DAYANMAY... ..	21
1996	22
RUHTAN TÜŞME	23
İŞANAM MEN	24
RUMIN HALQINA	25
VATAN ÇAĞIRA	26
BİZ NE VAQIT AŃLAYCAQMIZ?	28
QUVANÇ YOQTUR	30
BELKİ ENDİ	31
İSTERİM... ..	32
KEREKSE	33
HASRET	34
AŃLAYIM MEN	36
BİLETURUP	37
YA NE OLDİ?	38
EY, VATANIM!	40
BARSİŃ BUGÜŃ	41
ALLAHQA ÇOQ ŞÜKÜRİ	42
BUGÜŃ BİZGE NE KEREK?	43
QART OLSAM DA... ..	44
KÖYGE KELDİM	45
HAQQIMI ARAP	46
QURULTAYDA	47
BAŞİŃ EGME	48
HAYIRLAYMIZ, MUSTAFA!	49
NASIHAŤ	50
ANA YURTQA KÖÇÜP KELDİM	52
* * *	53
BU TOPRAQTA	54
UYANMASAQ	55
VAQIT	56

TUVĞAN HALQIM	57
ANA TOPRAQ	58
QIŞ KELDİ	59
QORQMA, HALQIMI!	60
EBEDİY YAŞAÑIZ	61
SABIR ETİP	62
KÜREŞ	63
AÑLAMAYIM	64
AYT, MUSTAFA!	66
* * *	67
EY, CETEMEN!	68
EY, MİLLETİM!	69
EY, YAVUZLARI!	70
İNSAN	71
HALQ QUVANSA	72
TAQDIR YOLLARI	73
ENDİ BİZİM VAZİFEMİZ	74
BU NE DEMEK?	76
SOÑUN TUŞUN	77
SINAV	78
TİKLİTAŞ	79
SEN BERESİN MAÑA KÜÇ	80
AŞIQIÑIZ EYİLİK YAPMAĞA	81
HİÇ BİR VAQIT	82
BENZEMEYSİN	84
EY, QIRIMLARI!	86
NUR TOLSUN	87
BAR DA, DAYAN	88
RÜZGÂR	89
NE YAPTIÑ?	90
EŞİTMEYSİNMI?	91
SİZZEN BİRGE	92
AÑLASAQ DA, BUGÜN BİZGE NE OLA	93
MEN DOĞĞANDA	94
MERDİVEN	95
BİLE BİLE	96
KÖÇE - KÖÇE	97
PERÇEM QAYA	98
TAQDIR	99
NEFİS	100
AQIL KEREK	101
OLARSIZ	102
YAZ BİTTİ	104
EYİLİK	105
MENİM SESİM	106
ANALARNIÑ HAYATI, BAİTTİ	108
BEZDİM	109
CANIMNIÑ SEDASI	110

O NE DESE, OLACAQI	111
QAYDAN BİLSİN?	112
MEN BUGÜNDEN...	113
SİZSİNİZ	114
SEN BELLEYSİN	115
BEYAZ HAYAL	116
BİR DAHA	117
BİLMEZ KİMSE	118
QARA TALDA	119
NE OLA	120
YANI YIL	121
TARAQTAŞ	122
HAYIRLI OLSUN!	123
HOŞ KELDİNİZ	124
BAQATAŞ	125
KÖYÇÜGİM	126
***	128
EMİN OL	129
NAVREZ KELDİ	130
BALQAYA	131
BAĞIŞLA	132
QAVUŞQANDA	133
MEN KİMİM?	134
CEDVEL	135
QIRIM TİLİ	136
MEN İŞANAM	137
SEN QIRIMSIN	138
SEN DE, MEN DE	139
QIRIM OLIP YAŞAMAĞA İSTEYİM	140
***	141
ANA TİLİM	142
UNUTAMIZ	143
NE YAŞAYSIN?	144
ÖZ TİLİNİ UNUTMA	145
ZEKKI QILIÇ	146
İSLÂM YOLU	147
EY, İNSANLARI	148
QOLAY DEĞİL	150
SATILĞANLAR	151
EY, RABBİM!	152
ADAŞMAÑIZ	153
OÑA KÖRE	154
CAMİLERİ BOŞ	155
OÑMAZ	156
AH, NE QADAR...	157
OÑARMI YATQA BARGAN?	158
SEN MENİMSİN, GÜZELİM	159
İŞLEMİY	160

HASRET EDİM	161
EY, YAŞ NESİL	162
UNUTALMAM O KÖZLERİ	164
* * *	165
SUVDAĞIMA BAHAR KELDİ	166
QADINLAR	167
NİYETİM	168
SUVDAQ QIZLARI	168
YAŞAYIŞ	169
* * *	170
NE KEREK?	170
QAFES	171
NASIL ETİP	172
QIŞ	173
SEYİTHALİL	174
LENNARA	174
YUQLA	175
ENVER	175
YEL	176
MEKTEPKƏ	176
ESKENDER	177
KÖBELEK	177
ZİY-ÇUV OYNAY BALALAR	178
AZQATI	178
SUVDAQTA YAŞAYIM	179
ALMALAR	179
ELVİRAÇIQ	180
YILBAŞ	180
HÜRIYEÇİK	181
AYŞE	182
QAR YAĞA	183
RÜSTEMÇİK	184
TOQLUQ MASALI	184
DİNLEŇ MENİ BALALAR	186
* * *	187
MEN QIRIMDA YAŞAYIM	188
KİRPIÇİK	188
BALALAR	189
DİNARA	190
AMET, MEMET, SEİTMEMET	191
QIRIM MENİM VATANIM	192
QARÇIQLAR	192
SMALÇİK	193
NE GÜZEL VATANIMIZ!	194
ÇAYLAQNIŇ SEDASI	195

Edebiy-bediy neşir

Refat Çaylaq

SEDA

Şiirler

Baş muharrir	Refat Adilseitov
Muharrir	Ediye Muslimova
Tehnikiy muharrir	Zinnur Abdurahman
Operator	Zöre Vellilâyeva
Korrektor	Kemal Koñratlı
Resam	Zubeir Qadri-Zade

Basmahaneye 15.09.2000 berildi.
Basmağa 16.12.2000 ruhset etildi.
Biçimi 60x90 1/16. Garnitura Times.
Offset basması. 1000 nusha.

© "Ocaq" neşriyatı.
95048, Aqmescit, Trubaçenko soq. 23-a.
"Ocaq" neşriyatının basmahanesi.

